

ចំណេះដឹងគ្រប់វិនាទី

គំនិតល្អ

សម្រង់សំដី និង ទស្សនៈ

សម្តីអ្នកប្រាជ្ញ ក្នុងពិភពលោក

យោបល់ខ្ញុំ...

*ខ្ញុំយល់ថា សៀវភៅនេះមានប្រយោជន៍ដល់សិស្សានុសិស្ស និងនិស្សិត ព្រមទាំងអ្នកសិក្សាទូទៅច្រើនណាស់ ទើបខ្ញុំខំស្រាវជ្រាវចងក្រងឡើង ដើម្បីជាពន្លឺដល់កុលបុត្រកុលធីតាខ្មែរ ដែលជាអនាគតរបស់ប្រទេសជាតិ ។

*សៀវភៅ គំនិតល្អ !

BELLES PENSÉES ដែលមិត្តកំពុងកាន់អាននេះ ពិតជាសម្ល័ន្ធចេញពីសម្តីអ្នកប្រាជ្ញក្នុងពិភពលោក ដែលមិត្តរកបានដោយកម្របំផុត ។

* ហេតុនេះ ខ្ញុំសូមមិត្តអានឃ្លានីមួយៗឲ្យបានច្រើនដង ហើយពិចារណាដោយយកចិត្តទុកដាក់ នោះមិត្តប្រាកដជាបានយល់ច្បាស់នូវអត្ថន័យ និងអត្ថរសនៃសម្តីអ្នកប្រាជ្ញពុំខាន ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១ មករា១៩៧៣

ហ៊ុន គឹមស៊ា

- A -

១. ការស្អាតស្អំ គឺជាគុណធម៌មួយ ។

La propreté est une vertu. (Augustin)

២. គួរមានត្រឹមតែការសង្ស័យបានហើយ ជាជាងការប្រាកដប្រជាចំពោះរឿងរ៉ាវទាំងឡាយណា ដែលពិបាករកភស្តុតាង ហើយមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ការទុកចិត្ត ។

Il vaut mieux penser vers le doute que vers l´ assurance, aux choses de difficile prévue et dangereuse créance. (Augustin)

៣. ការមិនចុះចាញ់សុភមង្គល គឺជាសុភមង្គលដ៏ធំមួយ ។

C´est un grand Bonheur dense pas être vaine par le Bonheur.

៤. កូនអើយ មិនត្រូវមើលងាយនណាម្នាក់ឡើយ ។ កូនត្រូវចាត់ទុកអ្នកធំជាងកូនជាឪពុកម្តាយ ចាត់ទុកអ្នកស្មើគ្នាជាបងប្អូន និងចាត់ទុកអ្នកទន់ខ្សោយជា កូនរបស់អ្នក ។

Mes enfants, ne méprisez jamais personne. Regardez celui qui est au-dessus de vous comme votre père, votre égal comme votre frère et votre inférieur comme votre fils. (Ali)

៥. ចំពោះចំណេះដឹងទាំងអស់ ដែលមានប្រយោជន៍ជាងគេ គឺការចេះដឹងទាំងឡាយណា ដែលនាំឲ្យយើងមានទស្សនៈត្រឹមត្រូវចំពោះខ្លួនឯង ហើយនិងបង្ហាត់បង្ហាញខ្លួនយើងឲ្យចេះនូវរបៀបដឹកនាំខ្លួនយើង ។

De toutes les connaissances, la plus utile est celle qui nous donne des notions justes sur nous-même et nous apprend à nous diriger.

៦. ជីវិតមនុស្សខ្លីណាស់ ហើយយើងគ្មានពេលឯណានឹងទៅផ្គាប់ចិត្តជនទាំងឡាយដែលកំពុងធ្វើដំណើរក្នុងទីងងឹតនោះឡើយ ។ ដូច្នេះយើងត្រូវប្រញាប់ប្រញាលកសាងខ្លួនយើងឲ្យល្អប្រសើរឡើង ។

La vie est courte et l´on n´a jamais trop de temps pour réjouir le cœur de ceux qui font avec la sombre traverse. Hâtons-nous d´être bon !

៧. ធ្វើការរហ័សរហួនដោយប្រុងប្រយត្ន័ ដោះស្រាយបញ្ហាដោយឈ្លាសវៃ អនុវត្តដោយអង់អាច អស់ទាំងនេះគឺជលក្ខណ◌ៈនៃមេដឹកនាំដ៏ល្អមួយរូប ។

Se hâter lentement, se résoudre sagement, exécuter hardiment sont les marques d'un bon chef.

៨. ចូរអ្នកស្រលាញ់ចូលចិត្តទៅតាមករណីយកិច្ចរបស់អ្នក ហើយនិងធ្វើកិច្ចការទាំងឡាយតាមចំណង់របស់អ្នកទៅ ។

Aimez, aimez selon le devoir et faites alors que vous voudrez.

- B -

៩. ពេលវេលា គឺជាអ្នកកែប្រែដ៏ធំជាងគេបង្អស់ ។

Le plus grand des novateurs c´est le temps. (Bacon)

១០. មនុស្សចាស់ខ្លាចស្លាប់ ក៏ដូចជាកូនក្មេងខ្លាចទីងងឹតដូច្នោះដែរ ព្រោះវាមិនដឹងជាអ្វី ។

Les homes craignent la mort par la même raison que les enfants ont peur dans les ténèbres, parce qu'ils ne savent pas de quoi il s'agit.

១១. ការនៅស្ងៀមស្ងាត់ជាយោបល់មួយ ហើយមានពេលខ្លះវាជាមេរៀនមួយដែរ ។

Le silence est une opinion. Il est même parfois une leçon.

១២. ការស្អាតស្អំចំពោះខ្លួនប្រាណ ក៏មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងភាពសមរម្យនៅក្នុងទំនៀមទំលាប់ដែរ ។

La propreté est à l´égard du corps ce qu´est la décence dans les mœurs.

១៣. គុណធម៌គ្មានអ្វីក្រៅពីភាពល្អប្រសើរនៅក្នុងដួងចិត្តឡើយ ។

La vertu n´est autre chose qu´une beauté intérieure.

១៤. គ្មានកំហុសណាអាម៉ាស់ និងអាប់យសជាងអំពើក្បត់ទេ ហើយនិងគ្មានអ្វីបាក់មុខជាងអ្នកភូតកុហកឬអ្នកប្រវ័ញ្ច ដែលគេចាប់បានភស្តុតាងជាក់ស្តែងនោះឡើយ ។

Il n´est point de vice plus honteux et plus dégradant que celui de la perfidie, ni de rôle plus humiliant que celui d´un menteur ou d´un fourbe pris sur le fait.

១៥. អភិមាន: (ការលើកតំកើងខ្លួនឯងជ្រុលពេក) ជាអំពើអាក្រក់មួយដែលមិនអាចរាប់អានបានទោះយើងប្រៀបធៀបទៅនឹងអំពើអាក្រក់ទីទៃទៀតក៏ដោយ ។

L´orgueil est un vice insociable, même par rapport aux autres vices.

១៦. សេចក្តីស្នេហាមានភាពផ្អែមល្ហែម លន្លង់លន្លោច គ្រប់បែបយ៉ាង ហើយនិងផ្ទុកនូវទោសៈ ។

L´amour a touts les charmes d´une sirène et les transports d´une furie.

១៧. សភាពសំបូរហូរហៀរជាអ្នកបំរើដ៏ល្អ ក៏ប៉ុន្តែវាជាម្ចាស់ដ៏អាក្រក់ ។

L´opulence: bonne servant, mauvaise maitresse.

១៨. ការមើលងាយចំពោះសកម្មភាពនៃមនុស្សចាស់ គឺជាចរិតពីកំណើតរបស់យុវជន, គេធ្វើបែបនេះ គឺដើម្បីឲ្យខ្លួនគេម្នាក់ៗឆ្លាតវាងវៃចំពោះកំហុសរបស់គេតែប៉ុណ្ណោះ ។

Le mépris pour l´autorité de la vieillesse est un sentiment inné dans les jeunes gens: c´est afin que chacun devienne sage à ses propres dépens.

១៩. សេចក្តីស្នេហាចំពោះមាតុភូមិ ចាប់ផ្តើមពីសេចក្តីស្នេហាចំពោះគ្រួសារ ។

L´amour de la patrie commence à la famille.

២០. តាំងពីខ្ញុំកើតមក ខ្ញុំតែងលឺគេនិយាយថា "លោកនេះ នាងនោះ រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍យ៉ាងល្អ" ។ ដូច្នេះ តើអ្នកដទៃគេរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍យ៉ាងអាក្រក់ឬ ?

J´entends dire depuis que je suis au monde: "Monsieur au tel, ou Mademoiselle une telle, a flat un bon mariage"; il faut donc que l´autre en ait fait un mauvais ?

២១. អាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺជាវិទ្យាសាស្ត្រ ។ មនុស្សប្រុសមិនអាចនឹងរៀបអាពាពិពាហ៍ដោយពុមបានពិចារណាដោយពុំបានពិចារណា សិក្សា វិភាគឲ្យម៉ត់ចត់អំពីស្ត្រីបានឡើយ ។ ចំពោះស្នេហា ព្រលឹងគេទុកឲ្យនៅមួយកន្លែង, ស្ត្រីចាត់ទុកដូចជាពិណមួយ ដែលនឹងអាចបញ្ចេញសម្លេងដ៏អាថ៌កំបាំងរបស់វាតែជាមួយជនណាដែលចេះកេះប្រើវាយ៉ាងស្ទាត់ជំនាញប៉ុណ្ណោះ ។

Le mariage est une science. Un home ne peut se marier sans avoir étudier l´anatomie et disséqué une femme au moins, En amour, toute âme mise à part, la femme est comme une lyre qui ne livre ses secret qu'à celui qui en sait bien jouer.

២២. ទឹកមុខញញឹមរបស់ស្ត្រី ដែលចេះអត់ទ្រាំទទួលការអាម៉ាស់ អាចធ្វើឲ្យដុំសិលាបែកខ្ទាយបាន ។

Le sourie des femmes résignées fendrait le granit.

២៣. គេធ្វើឲ្យភាសាមានលក្ខណៈល្អថ្លៃថ្នូរ ដោយសារគំនិត មិនមែនដោយសារសម្ដីទេ ។

Ce n'est point par les mots qu'on rajeunit une langue, c'est par les idées.

២៤. ទឹកចិត្តដែលឈឺចាប់ ហើយអង់អាចក្លាហាន គឺជាទឹកចិត្តដែដ៏ប្រសើរឧត្ដម ។

Les cœurs qui sont malheureux et qui sont brave ce sont les grand cœurs.

២៥. ជីវិតមនុស្សមិនមែនកើតមកសម្រាប់រស់នោះទេ ក៏ប៉ុន្តែគឺសម្រាប់ប្រយុទ្ធយកជ័យជំនះ ។

La vie n'est pas faite pour être vécue, mais pour être vaincue.

២៦. ប្រសិនបើគ្មានសេរីភាពស្ដីបន្ទោស ក៏វាពុំអាចមានពាក្យសរសើរ បញ្ចើចបញ្ចើរដែរ ។

Sans la liberté de blâmer, il n'est point d'éloge flatteur.

២៧. សម្លេងបេះដូងដែលកំពុងមានការស្រលាញ់ជោគជាំ វាពិរោះជាងភ្លេងអ្វីទាំងអស់នៅលើលោកយើងនេះ ។

De toutes les musiques terrestres, la plus douce est le battement d´un Cœur aimant.

(Beacher. Stowe)

២៨. ព្រលឹងមិនមែនរបស់អ្វីក្រៅអំពីកូនព្រែកតូចៗនោះឡើយ ហើយនៅចន្លោះព្រែកតូចៗទាំងនោះវាមានទន្លេធំនៃជីវិតដែលហូរកាត់តួខ្លួនមនុស្សលោក ។

Les âmes ne sont pas autre chose que les ruisselets entre lesquels se partage grand fleuve de la vie coulant à travers le corps de l'humanité.

(Bergson)

២៩. មនុស្សយើងរកសុភមង្គលឲ្យខ្លួនយើងបាន លុះត្រាតែយើងនឹកគិតដល់សុភមង្គលនៃអ្នកដទៃផង ។

On ne fait sou Bonheur qu´en s´occupant de celui des autres.

៣០. អ្នកធ្វើការពិសោធន៍ ត្រូវគិតឲ្យផុតពីគំនិតនឹងន ហើយត្រូវរក្សាទុកជានិច្ចនូវសេរីភាពខាងគំនិត ។

L'expérimentateur doit fuir les idées fixes et garder toujours liberté d'esprit.

៣១. ការកំណាញ់ពេលវេលា គឺជាប្រការតែមួយគត់ដែលគេអាចអនុគ្រោះឲ្យបាន ។

La seule avarice qui soit permise est celle du temps.

៣២. មនោសញ្ចេតនាខ្ពង់ខ្ពស់ សមានចិត្តរស់រវើក ចំណង់ដ៏សាមញ្ញ ទាំងអស់នេះបង្កើតបានមនុស្សម្នាក់ ។

Des sentiments élevés, des affections vives, des gouts simples font un home.

៣៣. សេចក្ដីសុខជារង្វាន់នៃសេចក្ដីស្មោះត្រង់ និងសេចក្ដីសុចរិត ។

La sécurité est la récompense de la droiture et de l´innocence.

៣៤. ទ្រឹស្ដីទាំងអស់ទាក់ទងនឹងទំនៀមទំលាប់ សំរាប់នាំយើងទៅរកសេចក្ដីសប្បាយរីករាយតែប៉ុណ្ណោះ ។

Toute la doctrine des mœurs tend uniquement à nous rendre heureux.

៣៥. ការបានស្គាល់នូវសុភមង្គល គឺការមិនច្រណែនចំពោះសុភមង្គលនៃអ្នកដទៃ ហើយពេញចិត្តនឹងសុភមង្គលរួម ។

C´est jouir du Bonheur que de voir sans envie le Bonheur des autres et avec satisfaction le Bonheur commun.

៣៦. កិច្ចការខួរក្បាល គឺជាការសម្រាកដ៏ប្រសើរបំផុតនៃខ្លួនប្រាណ ។

Le travail de l´esprit est le meilleur et le plus salutaire repos du corps. (Bouchardot)

៣៧. កន្លែងធ្វើការនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាលមានមិនច្រើនទេ ។ ដូច្នេះជនទាំងអស់ដែលជឿជាក់ថាខ្លួនមានលទ្ធភាពបំរើប្រទេសជាតិរបស់ខ្លួនបានល្អប្រពៃនោះ សុទ្ធតែអន្ទះសារចង់ធ្វើការនៅកន្លែងនោះ ។

Les places du gouvernement ne sont pas nombreuses. Elles doivent être noblement envies par tous ceux qui croient avoir en eux la possibilité de bien server leur pays.

(Briand)

៣៨. តាមយោបល់ខ្ញុំ ជនណាដែលរស់នៅ ហើយមិនព្រមក្រេបជញ្ជក់ឱជារសនៃជីវិតទេ គឺជាខ្មោចបីសាច ទោះជាជននោះមានសាច់មានឆ្អឹងគ្រប់លក្ខណៈយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

Celui qui ne goute pas la vie est pour moi un fantôme, quoiqu'il ait les attributs de la chair. (Browne)

៣៩. មិត្តភាព គឺជាសេចក្តីស្នេហាគ្មានស្លាប ។

L'amitié, c'est l'amour sans ses ailes.

☆ ☆ ☆

_C_

៤០. កាលណាគេសប្បាយរីករាយ ហើយនិទ្រាយូរពេក វានាំឲ្យអាម៉ាស់ដល់សុភមង្គលទៅវិញទេ ។

C'est insulter au Bonheur que de dormir longtemps quand on est heureux.

(Calderon de la Barca)

៤១. ត្រូវនិយាយនូវកាលណាដែលយើងចេះ ហើយនិងមិនត្រូវនិយាយសោះនូវការដែលយើងមិនចេះ ។

Parler de ce qu'on ne connaît pas du tout de ce qu'on ignore.

៤២. សម្តីនិយាយសម្រាប់មនុស្សទូទៅ ហើយគតិបណ្ឌិតសម្រាប់មនុស្សមួយចំនួនតូច ។

La parole est donnée à tous, la sagesse au petit nombre.

៤៣. យើងត្រូវរំលឹកញយៗនូវអំពើដែលគេធ្វើចំពោះយើង ក៏ប៉ុន្តែយើងមិនត្រូវនិយាយមួយម៉ាត់ឡើយ នូវអំពើល្អដែលយើងបានធ្វើចំពោះអ្នកដទៃ ។

Répète volontiers le bien que l'on t'a fait pour celui que tu fais aux autres, n'en dis mot.

៤៤. គុណធម៌ត្រូវបានពួកមនុស្សពាលសាហាវជាន់ឈ្លី ច្រើនជាងមានមនុស្សល្អលើកស្ទួយគាំទ្រ ។

La vertu est plus vivement persécutée par les méchants qu´elle n´est soutenue par gens de bien.

៤៥. កាលណាគេចង់ធ្វើអ្វីមួយ គេធ្វើតាមចិត្តគេចង់ ។ កាលណាគេធ្វើតាមចិត្តគេចង់ហើយ គេសប្បាយ ។ កាលណាគេសប្បាយហើយ គេគ្មានអ្វីចង់ទៀតទេ ។ កាលណាគេគ្មានចង់អ្វីទៀតទេ តើគេត្រូវការអ្វីទៀត ?

Quand on fait ce qu´on veut, on fait à sa fan-taise. Quand on fait à sa fantaisie, on est content. Quand on est content, on a plus rien à désirer. Et quand on n´a plus rien à désirer, que faut-il de plus?

៤៦. មនុស្សដែលគិតតែប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន អាចនឹងដុតផ្ទះយើងដើម្បីស្ងោរពងមាន់មួយ ។

L´égoïste brûlerait votre maison pour se faire cuire un œuf.

៤៧. ប្រការដែលថោកទាបអាក្រក់មើលជាងគេក្នុងរឿងទំនាស់ខាងអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺការដែលមានចិត្តគំនិតមិនត្រូវរ៉ូវគ្នា ។

Le pire de toutes les mésalliances est celle du cœur.

៤៨. សុភមង្គលវាដូចគ្នានឹងនាឡិកាដែរ ។ មួយណាមិនសូវស្មុគស្មាញ មួយនោះក៏ធ្វើទុក្ខយើងតិចដែរ ។

Il en est du Bonheur comme des montres: les moins compliquées sont celles qui se dérangent le moins.

៤៩. មនុស្សមានទ្រព្យច្រើនជាងគេក្នុងលោក គឺមនុស្សចេះសន្សំសំចៃ ។ មនុស្សក្រខ្សត់ជាងគេ គឺមនុស្សកំណាញ់ស្វិត ។

Le plus riche des homes, c´est l´économe, le plus pauvre, c´est l´avare.

៥០. ដើមឈើនៃការពិត វាលូតលាស់តែនៅលើផ្នូរខ្មោចប៉ុណ្ណោះ ។

La lecture est une partie du devoir de l'honnête home.

៥៨. មិត្តភាពយូរឆ្នាំ ប្រៀបបានទៅនឹងស្រាទំពាំងបាយជូរ ទុកវាកាន់តែយូរ វារឹតតែឆ្ងាញ់មួយកម្រិតថែមទៀត ។

La vieille amitié est comme le vin, la plus ancienne est la plus douce.

៥៩. ចង់មានទ្រព្យសម្បត្តិ គឺថាកុំលោភលន់ហួសមាឌពេក ហើយបើចង់បានផលកម្រៃ ត្រូវកុំទម្លាប់ទិញរបស់អ្វីច្រើនពេក ។

C'est d'être riche que de n'être pas cupide. C'est une revenue que de n'avoir pas la manie d'acheter.

៦០. បន្ទាប់ពីយើងបានគោរពចំពោះខ្លួនហើយ បើត្រូវការចង់ឲ្យអ្នកដទៃគោរពយើង ក៏ជាគុណធម៌មួយដែរ ។

Après votre estime, c'est une vertu que de désire l'estime des autres.

៦១. អ្នកណាក្រោយញាប់ប្រញាលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ពេក នឹងត្រូវស្តាយក្រោយរកទីបំផុតគ្មាន ។

Qui se marie à la hâte se repent à loisir.

៦២. សុភមង្គល គឺជាការចែករំលែកសុភមង្គលឲ្យទៅគេខ្លះ ។

Le Bonheur, c'est en donner.

៦៣. គេមិនអាចនឹងសំអាងលើវិចារណញ្ញាណអ្វី ដើម្បីធ្វើការប្រឆាំងនឹងប្រទេសជាតិមាតុភូមិរបស់ខ្លួនបានឡើយ ។

On ne peut avoir raison contre son pays.

(Courier)

៦៤. បន្ថែមទៅលើចំណុចមួយ គេអាចនិយាយបានថា បញ្ហាសង្គមមនុស្សបង្រួញឲ្យខ្លីមក គឺបិតនៅលើបញ្ហាសុឆន្ទៈ ។

On peut dire que, sur plus d´un point. La question sociale se résume à une question de bonne volonté. (courteline)

៦៥. សេចក្ដីសប្បាយក្នុងការប្រាថ្នាចង់បាន មានតម្លៃថ្លៃណាស់ ត្បិតអ្វី ព្រហ្មលិខិតពុំមែនចែកទ្រព្យសម្បត្តិឲ្យយើងឡើយ គឺវាត្រូវលក់ទៅវិញ ។

La joie de l´ambition est chèrement achetée car la fortune ne donne ses faveurs; elle les vend.

៦៦. ត្រូវនឹកគិតទៅដល់ការដែលត្រូវធ្វើ ដល់ការធ្វើឲ្យបានច្រើន ធ្វើឲ្យល្អ នឹកគិតទៅដល់ការដែលមាន ហើយនិងកុំនឹកគិតដល់ការដែលនឹងកើតមានឡើយឲ្យសោះ ។

Il faut songer à faire, à beaucoup faire à bien faire, à être et non pas à paraître.

_D_

៦៧. គ្មានសេចក្ដីឈឺចាប់ណា ធំជាងក្នុងពេលដែលកំពុងគិតពីរឿងសប្បាយស្រាប់តែមានរឿងអកុសលមកដល់នោះទេ ។

Il n'y a pas de plus grande douleur que de se souvenir des jours heureux quand est venu le Malheur.

៦៨. តើគេនាំយកមាតុភូមិរបស់ខ្លួនទៅជាមួយ ដោយដាក់នៅនឹងបាតស្បែកជើងឬអ្វី ?

Est-ce qu'on emporte sa patrie à la semelle de son soulier ?

៦៩. ការសុខចិត្តទទួលយកសេចក្ដីវេទនា វាអាចមានការឈឺចាប់ស្រាលជាងការស្វែងរកសុភមង្គល ។

L'acceptation du Malheur est peut-être moins douloureuse encore que la recherche du bonheur.

៧០. ឱសថដែលមានប្រសិទ្ធភាពបំផុតក្នុងការព្យាបាលសេចក្ដីលោភលន់ គឺពិនិត្យមើលស្រង់ការពិសោធន៍ពីមនុស្សណាដែលខកចិត្ត អស់សង្ឃឹមចំពោះសេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់ខ្លួន ហើយសុខចិត្តត្រលប់មករស់នៅក្នុងជីវភាពជារាស្ដ្រសាមញ្ញវិញ ។

Le plus sure remède contre l'ambition, c'est observer de près les homes qui déchus de leurs dignités sont rentrés dans la condition des simples citoyens.

៧១. សេចក្ដីប៉ងប្រាថ្នាវានឹងលួងលោមអ្នក ប្រសិនបើអ្នកដឹងថា ក្នុងមួយជីវិតអ្នកពុំអាចនឹងរស់នៅដោយសប្បាយ ដោយគ្មានការមួរហ្មងនោះទេ ។

L´envie se consolerait si elle savait qu´on n´est point heureux impunément.

៧២. ប្រសិនបើស្រីៗជាផ្កានៃធម្មជាតិទាំងអស់គ្រប់ទីកន្លែងមែន គឺក្រុងភ្នំពេញនេះឯងហើយដែលទទួលនូវក្លិនក្រអូបជាងគេ ។

Si les femmes sont partout les fleurs de la nature, c´est Phnom Penh qui reçoit leurs plus douces exhalaisons.

៧៣. អ្នកត្រូវលួងលោមចិត្តអ្នក ប្រសិនបើអ្នករងគ្រោះដោយអំពើអយុត្តិធម៌ ហើយសេចក្ដីទុក្ខកង្វល់របស់អ្នក គឺការដែលអ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើអយុត្តិធម៌ទាំងនោះ ។

Si tu supports des injustices, console-toi, la véritable tristesse est de commettre ces injustices.

៧៤. កាលណាមានគេឈ្លានពានប៉ះពាល់មកលើខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងខំប្រឹងលើកកម្ពស់ព្រលឹងខ្ញុំឲ្យខ្ពស់ទាល់តែអំពើរំលោភនោះមិនអាចប៉ះពាល់ព្រលឹងខ្ញុំបាន ។

Quand on me fait une offense, je tâche d'élever mon âme si haut que l'offense ne par vienne pas jusqu'à elle.

៧៥. គេចាប់ផ្ដើមចាស់ ក្នុងពេលគេកំព្រាម្ដាយ ។

On ne commence à vieillir que lorsqu′on a perdu sa mère.

៧៦. ថ្នាំបន្សាបដ៏ខ្លាំងជាងគេ សម្រាប់រំងាប់ការសប្បាយភ្លើតភ្លើនដ៏ថោកទាប គ្មានអ្វីប្រសើរជាងចំណូលចិត្តចំពោះសោភ័ណភាពនោះឡើយ ។

Il n′y a pas de plus puissant antidote contre la basse sensualité que l′adoration de la beauté.

៧៧. នៅជិតស្តេចមានសត្វពីរយ៉ាង: មនុស្សកាចសាហាវ និងមនុស្សទ្បេមទ្បឹម ។ មនុស្សទ្បេមទ្បឹម គឺមនុស្សលើកជើងបញ្ជោរស្តេច ឬមនុស្សកាចសាហាវវិញ គឺជាជនដែលចាក់រុកស្តេចឲ្យធ្វើបាបគេ ។

Les princes ont à leurs ôtés deux sortes de bêtes: les farouches et les privées: les privées sont les flatteurs, les farouches sont les délateurs.

៧៨. មនុស្សខ្ជិលច្រអូស វាដឹងតែមួយមុខតែមួយមុខប៉ុណ្ណោះថា ក្នុងការងារវាមានពេលឈប់សម្រាកជានិច្ច ។

Les paresseux ne sauront-ils donc jamais qu′il n′y a de repos que dans l′activité.

(Doudan)

៧៩. អ្នកមិនត្រូវធ្វើអំពើណាមួយចំពោះអ្នកដទៃឡើយ ក្នុងពេលដែលអ្នកពុំចង់ឲ្យគេធ្វើអំពើនោះតបមកអ្នកវិញ ។

Ne faites pas à autrui ce que vous ne voudriez pas qui vous fût fait.

៨០. ការនិយាយមួលបង្កាច់គេជាការចង្អៀតចង្អល់ក្នុងសតិអារម្មណ៍ ឬក៏ជាចិត្តខ្មៅកខ្វក់ ។ ការនិយាយមួលបង្កាច់គេ តែងតែកើតឡើងពីការច្រណែនសេចក្តីលោភលន់ កំណាញ់ ឬក៏មកពីតណ្ហាផ្សេងៗទៀត ។ ការនិយាយមួលបង្កាច់គេ គឺជាការបញ្ជាក់ឲ្យឃើញនូវសភាពល្ងង់ខ្លៅ និងការព្យាបាទ ។ ដូច្នេះចូរអ្នកនិយាយមួលបង្កាច់គេត្រូវពិចារណាអំពីរឿងនេះ ។

La médisance est une petitesse dans l´esprit ou une noirceur dans le cœur: elle doit toujours naissance à la jalousie, à l´envie, à l´avarice ou à quelque autre passion; elle la preuve de l´ignorance et de la malice. Que le médisant choisisse qu´il opte.

៨១. ការឆ្មើងឆ្មៃនៅក្នុងចិត្ត គឺជាលក្ខណៈនៃមនុស្សស្មោះត្រង់ ។ រីការឆ្មើងឆ្មៃនៅក្នុងអាក្បកិរិយា គឺជាលក្ខណៈនៃមនុស្សឆ្កួត ។

La fierté du cœur est l´attribut des hommes gens; la fierté des manières est celle des sots.

៨២. ការល្ងង់មានបីយ៉ាងៈល្ងង់មិនដឹងអ្វីទាំងអស់នេះ១, ល្ងង់ដឹងខុសពីការដែលខ្លួនដឹងនេះ១ និងល្ងង់ដឹងផ្សេងពីការដែលខ្លួនត្រូវដឹងនេះ១ ។

Il y a trois sortes d´ignorance : ne rien savoir mal ce qu´on sait, et savoir autre chose, que ce qu´on doit savoir.

៨៣. អ្នកស្រលាញ់សេរីភាពពិតប្រាកដ អ្នកនោះក៏ស្រលាញ់សេរីភាពនៃអ្នកជិតខាងផងដែរ ។

L´homme qui aime vraiment la liberté aime aussi celle de son voisin. (**Ducros**)

៨៤. តណ្ហាសម្បុរខ្មៅ ស្នេហាសម្បុរទង់ដែង ។

La passion est brune, l´amour est blond. (Dumas)

៨៥. ស្រីៗមានស្នេហា តែមិនចេះស្រលាញ់ ។

Les femmes aiment, mais ne savent pas aimer. (Dumas)

⋆ ⋆ ⋆

_ E _

៨៦. ការចង់បានការពិត វាងាយស្រួលជាងការលាស់ខ្លួនចេញពីការភ័ន្តច្រឡំ ។

Il est plus aisé de désirer la vérité que de se débarrasser de l'erreur. (Eddy)

៨៧. ដែកថែបវាមានប្រយោជន៍ជាងដែក គឺមកពីគេលត់សំអិតសំអាងជាងដែក ។

L'acier n'a l'avantage sur le fer que le travail qui lui a fait acquérir plus de perfection.

(Epictête)

៨៨. កាលណាគេនិយាយអាក្រក់ពីអ្នក ហើយបើត្រូវចំលើការពិត អ្នកត្រូវកែកំហុសនោះចេញ ។ ក៏ប៉ុន្តែបើខុសវិញអ្នកត្រូវសើច ។

Si l'on dit du mal de toi et qu'il soit véritable, corrige- toi; si ce sont des mensonges, ris-en.

៨៩. អ្នកមិនត្រូវធ្វើអ្វីសោះឡើយក្នុងពេលមានកំហឹង ។ តើអ្នកត្រូវបើកក្ដោងឬ នៅពេលកំពុងមានខ្យល់ព្យុះ ?

Ne fait rien dans la colère. Mettrais-tu à la voile pendant la tempête ?

៩០. ខ្ញុំស្រលាញ់គ្រួសារខ្ញុំជាងរូបខ្ញុំ ខ្ញុំស្រលាញ់មាតុភូមិខ្ញុំជាងគ្រួសារខ្ញុំ ក៏ប៉ុន្តែខ្ញុំស្រលាញ់មនុស្សលោកជាងមាតុភូមិខ្ញុំទៅទៀត ។

J'aime mieux ma famille que moi-même; j'aime mieux ma patrie que ma famille, mais j'aime encore mieux le genre humain que me patrie. (Fénélon)

៩១. ប្រសិនបើផិតក្បត់ទៅមានសាហាយ វានឹងនាំឲ្យមានជ្រួលច្របល់នៅក្នុងគ្រួសាររបស់ខ្លួន ចុះបើប្រុសៗមានចិត្តមិនស្មោះត្រង់វិញ តើវានឹងនាំឲ្យមានការជ្រួលច្របល់ដល់គ្រួសារអ្នកដទៃឬទេ ?

Si l'infidélité d'une femme met le trouble dans sa famille, les infidélités des homes ne mettent- elles pas le désordre dans la famille des autres ?

៩២. សុភមង្គលនៃសេចក្តីស្នេហា និងក្នុងការធ្វើកុសលធម៌ គឺមាគ៌ាដឹកនាំឆ្លងកាត់គំនុំគុំគួននិងកំហឹង ។

Le Bonheur d'aimer et d'être bon est le chemin qui conduit à travers les haines et les colères. (**Figuière**)

៩៣. សុភមង្គលមួយរយៈពេល គឺជាសេចក្តីសប្បាយជាអមតៈ ។

Un instant de Bonheur est une joie éternelle.

៩៤. ទៅភ័យបារម្ភធ្វើអី បើយើងចេះតែដើរទៅមុខហើយនោះ ។

Qu'importe que l'on tremble si l'on marche avance.

៩៥. សើចនិងយំ គឺជាជីវិតប្រកបដោយការបោកប្រាស់ ។

Rire et pleurer, c'est la vie en grimaces.

៩៦. មនុស្សដែលខ្លាំងជាងគេ គឺមនុស្សដែលក្លៀវក្លាជាងគេ ។ ការតស៊ូប្រកបដោយសេចក្តីក្លៀវក្លា គឺបានន័យថា បានជ័យជំនះពាក់កណ្តាលរួចស្រេចទៅហើយ ។

L'homme le plus fort est le plus enthousiaste. C'est être à moitié vainqueur que d'entre prendre la lutte avec enthousiasme.

៩៧. ស្រីដែលមានសម្រស់តិចតួចបំផុត ក៏ដឹងខ្លួនថាមានគេស្រលាញ់ខ្លួនដែរ ដឹងមុនពេលដែលគេនឹងស្រលាញ់ខ្លួនទៅទៀត ។

La moins coquette des femmes sait qu'on est amoureuse d'elle, un peu avant celui qui en devient amoureux. (**Florian**)

៩៨. ពេលវេលាជាអ្នកបោកប្រាស់ ការលាក់លៀមនូវបច្ចុប្បន្នកាល តែវាធ្វើឲ្យអនាគតភ្លឺស្វាង ។

Le temps est un charlatan qui escamote le présent en faisant briller l'avenir.

(Fortenelle)

៩៩. តមមិនស៊ី វាស្រួលជាងហាល់ហើយខំប្រឹងលេបបង្ហើយ ។

Il est plus facile de s'abstenir que de sa contenir.

១០០. ការសំញែងបង្ហាញមានពីរយ៉ាង: ម្យ៉ាងគឺបង្ហាញដោយចេញមុខ(គ្មានអ្វីសោះ) ម្យ៉ាងទៀត បង្ហាញដោយលាក់នូវអាថ៌កំបាំងទាំងអស់ ។

Il y a deux sortes d'ostentation: une ostentation qui se montre en faisant étalage d'un rien, et une ostentation qui se cache en faisant mystère de tout.

១០១. គេតែងប្រមាថមាក់ងាយ ពុំសូវគិតដល់ផលប្រយោជន៍កំប៉ិកកំប៉ុកទេ ក៏ប៉ុន្តែគេពុំបានមើលងាយឡើយ ចំពោះគ្រោះថ្នាក់តូចតាចទាំងឡាយ ។

On dédaigne de sentir les petits biens, et on n'a pas le même mépris pour les mieux médiocres.

១០២. ចូរអ្នកនាំមនុស្ស៤នាក់ដែលជឿតាមពាក្យចចាមអារាមផ្តេសផ្តាសបំផុតមកឲ្យខ្ញុំ ប្រាកដជាខ្ញុំអាចបោកប្រាស់អាចបោកប្រាស់មនុស្សពីរលាននាក់ទៀតដែលជឿរបៀបនេះ ដោយយកមនុស្ស៤នាក់ខាងលើមកធ្វើជាមធ្យោបាយ ។

Donnez-moi quatre personnes persuadées de l ´opinion la plus absurde, et je suis sûr d´en persuader avec elles deux millions d´autres.

១០៣. ដើម្បីវិនិច្ឆ័យតម្លៃនៃវណ្ណកម្មមួយ គេត្រូវពិនិត្យនូវវណ្ណកម្មនោះដោយផ្ទាល់ ក៏ប៉ុន្តែដើម្បីវិនិច្ឆ័យគុណូបការគុណនៃអ្នកនិពន្ធគេត្រូវធ្វើការប្រៀបធៀបអ្នកនិពន្ធនោះទៅនឹងសតវត្សរ៍នោះ ។

Pour juger de la beauté d´un ouvrage,, il suffit de le considérer en lui-même, mais pour juger du mérite de l’auteur, il faut le comparer à son siècle.

១០៤. កាលណាចិត្តមនុស្សវាសុខសាន្តហើយ តើនៅលើសកលលោកនេះមានវត្ថុអ្វីមានន័យជាងនេះទៅទៀត ?

Qu´est-ce que toutes les choses de cette vie, en comparaison de la paix du cœur ?

១០៥. សេចក្ដីសប្បាយរីករាយនៃមិត្តភាពពិតប្រាកដ គឺជាថ្នាំក្រអូបធ្វើឲ្យឈាមរត់ស្រួល និងធ្វើឲ្យខ្លួនមនុស្សយើងត្រលប់ទៅជាក្មេងខ្ចី ។

La joie de la vraie amitié est un baume qui adoucit le sang et qui rajeunit l´homme.

១០៦. ការចូលចិត្តរកកំហុសអ្នកដទៃ គឺជាសញ្ញាថា គេពុំសូវរកកំហុសខ្លួនគេឡើយ ។

S´amuser à rechercher les défauts d´autrui, c´est signe qu´on ne s´occupe guère des siens.

១០៧. កង់រទេះដែលមិនដាក់ខ្លាញ់វាលឮង៉ែតង៉តខ្លាំងណាស់ ហើយចំពោះមនុស្សដែលមិនអំណត់ ក៏មានការត្អូញត្អែរខ្លាំងណាស់ដែរ ។

La roule la plus graissée est celle qui fait le plus de bruit, et qui a le mois de patience est celui qui fait sonner ses-plaintes le plus haut.

១០៨. ការស្រេកឃ្លានវាសម្លឹងមើលផ្ទះអ្នកឧស្សាហ៍ធ្វើការដែរ ក៏ប៉ុន្តែវាមិនហ៊ានបើកទ្វារចូលឡើយ ។

La faim regarde la porte de l´homme laborieux, mais n´ose pas l´ouvrir.

១០៩. នៅក្នុងសកលលោកយើងនេះ មានសត្រូវច្រើនយ៉ាងណាស់ ហើយយើងកុំគប្បីបង្កើតវាថែមទៀតឡើយ ។

On trouve une multitude d´ennemis dans le monde, il ne faut pas s´en faire de gaité de cœur. (Frédéric le Grand)

១១០. តាមក្បួនលេខគណិត មួយនិងមួយត្រូវជាពីរ ក៏ប៉ុន្តែបើចំពោះមិត្តភាពវិញ មួយនិងមួយត្រូវជាមួយ ។

En arithmétique, un et un font deux, mais en amitié, un et un font un.

១១១. ការកសាងខ្លួនឲ្យរឹតតែបានល្អ ជាមធ្យោបាយតែមួយដើម្បីឲ្យខ្លួនយើងមានឥទ្ធិពលល្អទៅលើអ្នកដទៃ ។

L´amélioration de soi-même est l´unique moyen d´exercer une bonne influence sur autrui.

_G_

១១២. មនុស្សលោកគឺជាទាសករ ព្រោះពុំទាន់បានរំងាប់គំនិតអាត្មានិយមនៅក្នុងខ្លួន ។

Les êtres sont esclaves parce qu´ils n´ont pas encore détruit en eux l´idée du moi.

(Gautama)

១១៣. គូរសង្សារស្នេហាទាំងអស់សុទ្ធតែស្បថស្បែឲ្យស្នេហារបស់ខ្លួន ឋិតនៅគង់វង្សជាស្ថាពរ ក៏ប៉ុន្តែស្ថាពរនៃសេចក្តីស្នេហានោះឋិតនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃអាទិទេពឯណោះទេ ។

Tous les amoureux es jurent un amour éternel; mais à dieu appartient cette éternité.

(Gautier)

១១៤. នៅក្នុងលក្ខណៈជាទូទៅរបស់ខ្លួន គ្រឹស្តសាសនាគឺគ្រាន់តែជាការដាក់ទានដ៏ធំមួយប៉ុណ្ណោះ ។

Le christianisme n´est dans son ensemble qu´une grande aumône faite à une grande misère.

១១៥. សៀវភៅមួយក្បាលអាចសម្រេចជីវិតរបស់កូនក្មេងម្នាក់បាន ។

Un livre peut décider de la vie d´un enfant.

១១៦. មនុស្សម្នាក់ៗទទួលការអប់រំពីរយ៉ាង: ម្យ៉ាងបានមកពីអ្នកដទៃ ម្យ៉ាងទៀតបានមកពីខ្លួនឯង ដែលមានសារៈសំខាន់ច្រើនជាងគេ ។

Tout home reçoit deux sortes d´éducation l´une qui lui est par les autres et l´autre, beaucoup plus importante, qu´il se donne à lui même. (Cibbon)

១១៧. សុភមង្គលមានពីរយ៉ាង: សុភមង្គលបុណ្យសក្តិ និងសុភមង្គលមនោសញ្ចេតនា ។ មួយបិតនៅក្នុងសង្គមមនុស្ស មិងមួយទៀតបិតនៅក្នុងការស្និទ្ធស្នាល ។

Il y a deux sortes de Bonheur, le Bonheur de position et le Bonheur sentiment: l´un, pour ainsi dire , est social l´autre intime. (Giradin)

១១៨. តើមានស្រីណាម្នាក់ ដែលគ្មានមនុស្សប្រុសស្រលាញ់ ?

Quelle est la femme qui n´a pas un adorateur?

១១៩. ជីវភាពទំនេរ គឺជាសេចក្តីស្លាប់មុនអាយុអស់ ។

Une vie oisive est une mort anticipée. (Goeth)

១២០. មានកញ្ចក់សម្រាប់ឆ្លុះមើលខួរក្បាលមនុស្សឡើយ ។ ហេតុនេះគេត្រូវតែពិចារណាឲ្យបានម៉ត់ចត់ចំពោះខ្លួនឯង ។

Il y a des miroirs pour le visage; il n´y en a pas pour l´esprit. Il y faut donc suppléer par une sérieuse réflexion sur soi-même. (Gracian)

១២១. មានតែទឹកចិត្តប្ដេជ្ញាសម្រាប់បំពេញករណីយកិច្ចមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ គេត្រូវតែយល់ឲ្យច្បាស់នូវករណីយកិច្ចនោះថែមទៀត ។

Il ne suffit pas d´être disposé à faire son devoir, il faut le connaître.

១២២. គ្មានករណីយកិច្ចណាឥតប្រយោជន៍ឡើយ ហើយក៏គ្មានមនុស្សណាឥតប្រយោជន៍ដែរ ។ មុខការតូចតាច ក៏វាមានសារៈសំខាន់ដូចមុខការធំដុំដែរ ។

Rien n´est en vain; à plus forte raison nul être n´est en vain; les petites fonctions ont leur nées, site comme les grandes.

១២៣. គេអាចរស់នៅដោយពេញលេញ ដរាបណាគេរស់នៅសម្រាប់អ្នកដទៃជាច្រើនទៀត ។

On ne vit pleinement qu´en vivant pour beaucoup d´autres.

_H_

១២៤. តណ្ហាវានាំឲ្យយើងមានការយល់ច្រឡំ ពីព្រោះតណ្ហាវានាំឲ្យយើងផ្ដោតអារម្មណ៍តែទៅលើផ្នែកម្ខាងនៃបញ្ហាតែប៉ុណ្ណោះ វាពុំអនុញ្ញាតឲ្យយើងពិនិត្យគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៃបញ្ហានោះឡើយ ។

Les passions nous induisent en erreur parce qu´elles fixent toute notre attention sur un côté de l´objet qu´elles nous présentent et qu´elles ne nous permettent point de le considérer sous toutes ses faces. (Helvétius)

១២៥. ការពេញចិត្តដែលបានមកពីការសងសឹក មានតែមួយរយៈពេលប៉ុណ្ណោះ, ការពេញចិត្តណាដែលបានមកពីការអនុគ្រោះ ទើបវាស្ថិតស្ថេរជាស្ថាពរ ។

La satisfaction que l´on tire de la vengeance ne dure qu´un moment, mais celle que l´on tire de la clémence est éternelle. (Henri IV)

១២៦. កាលណាគេស្រលាញ់ គេមានអាទិទេពនៅក្នុងបេះដូង ជើងគេជាន់ដីហើយថ្ងាសគេទល់មេឃ ។

On a dieu dans le cœur, quand on aime, les pieds sur la terre et le front dans les cieux.

(Houssaye)

១២៧. សតិអារម្មណ៍អាចនឹងទទួលរងគ្រោះដោយអំពើលុកលុយ ។ ហើយអាត្ម័នរបស់យើងក៏មានគ្រោះចង្រៃ មានគំនិតអាក្រក់ ចូលមកបំផ្លិចបំផ្លាញនូវគុណធម៌របស់យើងដែរ ។

L´esprit peut subir des invasions. L´âme a ses vandas. Les mauvaises pensées qui viennent dévaster notre vertu. (Victor Hugo)

១២៨. សម្រាប់មនុស្សកាចសាហាវ គ្មានសន្តិភាពជាមួយទេ ។

Il n´y a point de paix pour les méchants. (Isaïe)

១២៩. ចូរអ្នកចែករំលែកចំណីអាហាររបស់អ្នកដល់អ្នកស្រេកឃ្លានផង, ចូរអ្នកហៅអ្នកក្រដែលគ្មានទីជម្រកជ្រកពួនមកក្នុងផ្ទះសម្បែងអ្នកផង ។ កាលណាអ្នកឃើញមនុស្សនៅខ្លួនទទេ ចូរអ្នកផ្គត់ផ្គង់សម្លៀកបំពាក់ឲ្យគ្នាគ្របដណ្តប់ផង ហើយអ្នកមិនត្រូវមាក់ងាយដល់សាច់ឈាមផ្ទាល់របស់អ្នកទេ ។

Faites part de votre pain à celui qui a faim, et faites entrer dans votre maison les pauvres qui ne savent où se retire; lorsque vous verrez un home nu, revêtez-le, et ne méprisez point votre propre chair.

_J_

១៣០. ការសប្បាយរីករាយ និងការឈឺចាប់របស់មិត្តយើងត្រូវតែក្លាយជាការសប្បាយរីករាយ និងការឈឺចាប់របស់យើងដែរ ។ ទាំងនេះគឺជាកូនចិញ្ចឹមរបស់យើង ។

La joies les peines de notre ami doivent devenir nos joies et nos peines. Ce sont nos enfants d'adoption. (James)

១៣១. កម្មវត្ថុនៃការអប់រំពុំមែនដើម្បីបង្កើតគ្រឿងម៉ាស៊ីនទេ គឺដើម្បីបង្កើតជាមនុស្ស ។

L'objet de l'éducation n'est pas de faire des machines, mais des personnes. (Janet)

១៣២. ការពិតនឹងនាំមកឲ្យអ្នកនូវសេរីភាពពិតប្រាកដ ។

La vérité vous apportera la vraie liberté. (Jésus Christ)

១៣៣. កូនក្មេងវាត្រូវការ គំរូជាងការទិទៀនរិះគន់ ។

Les enfants ont plus besoin de modèles que de critiques.

១៣៤. ដើម្បីឲ្យពលិកម្មមានតម្លៃ ពលិកម្មនោះត្រូវធ្វើដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងប្រកបដោយសតិសម្បជញ្ញៈ ។ អំពើទាំងឡាយរបស់មនុស្សម្នាក់ជារបស់មនុស្សនោះ កាលណាគេចង់ធ្វើ ។

Pour que la sacrifice soit méritoire, il faut qu'il soit volontaire et conscient. Les autres d'un

Être ne lui appartient que s´il le veut.

-K-

១៣៥. តើវត្ថុបំណងណាដែលអាចក្លាយជាករណីយកិច្ចផង ហើយជាវត្ថុបំណងផង ? គឺជាការខិតខំប្រឹងប្រែងខ្លួនឯង ហើយនិងបរមសុខនៃអ្នកដទៃ ។

Quels sont les buts qui sont en même temps des devoirs ? Ce sont les perfectionnements de nous-même et les félicitées des autres. (Kant)

១៣៦. រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយគ្មានស្នេហា គឺជាថ្ងៃគ្មានពេលព្រលឹម ។

Le mariage sans l´amour, c´est le jour sans l´aurore. (Karr)

១៣៧.ត្រូវដាក់ករណីយកិច្ចមុនអ្វីទាំងអស់ ហើយត្រូវដាក់លទ្ធផលផ្លែផ្កាដែលបានទទួលនៅជួរបន្ទាប់ ។

Il faut placer avant tout le devoir, et ne mettre qu´au second rang le fruit qu´on en obtient.

១៣៨. ចូរអ្នកជៀសវាងមួយរយៈពេលនូវមនុស្សមានកំហឹង តែជៀសវាងរហូតនូវមនុស្សកុហកបោកប្រាស់ ។

Fuis pour un moment l´homme coléreux et pour toujours l´homme dissimulé.

១៣៩. អំពើអាក្រក់ដែលយើងធ្វើចំពោះមនុស្សផងគ្នា វារត់តាមយើងដូចស្រមោលអន្ទោលតាមប្រាណអ៊ីចឹង ។

Les maux dont nous affligeons notre prochain nous pour suivent ainsi que notre ombre suit notre corps.

-L-

១៩០. សេចក្តីស្លាប់មានតែម្តងទេ ក៏ប៉ុន្តែវាតាមគំរាមយើងគ្រប់ពេលវេលា ។ ដូច្នេះឃើញថាការភ័យខ្លាចស្លាប់ វាលំបាកជាងការយល់ព្រមទៅទៀត ។

La mort n´arrive qu´une fois et se fait sentir à tous les moments de la vie: i lest plus dur de l´appréhender que de la souffrir. (La Bruyère)

១៩១. សេចក្តីអផ្សុករាតត្បាតមនុស្សលោកដោយសារការកំជិល ។

L´ennui est entré dans le monde par la paresse.

១៩២. បើសភាពថ្លៃថ្នូរជាគុណធម៌ នោះវានឹងត្រូវសាបសូន្យដោយសារអ្វីដែលមិនមែនជាគុណធម៌ ។ សភាពថ្លៃថ្នូរនឹងគ្មានតម្លៃអ្វីទាំងអស់ បើវាមិនមែនជាគុណធម៌ ។

Si la noblesse est vertu, elle se perd pas ton ce qui n´est pas vertueux; si elle n´est pas vertu, c´est peu de chose.

១៩៣. ការយកចិត្តទុកដាក់សំភីរកមើលតែកំហុសអ្នកដទៃពេកទៅ នាំឲ្យយើងភ្លេចមើលកំហុសយើងដល់ថ្ងៃស្លាប់ ។

Le trop d´attention qu´on met à observer les défauts d´autrui fait qu´on meurt sans avoir eu le temps de connaître les siens.

១៩៤. ក្រោយពីធ្វើការសង្កេតនិងពិនិត្យសិក្សាជាច្រើនឆ្នាំ ទើបបង្កើតបានជាការទិទានរិះគន់មួយ ។ រីអ្នកចាំតែធ្វើការទិទានវិញ មានតាំងពីល្ងាចទើសព្រឹក ។

Un critique n´est formé qu´après plusieurs années d´observation et d´étude. Un critiqueur naît du soir du matin.

១៩៥. មនុស្សកាចសាហាវក៏ដូចជាសត្វរុយដែលចេះតែហោលក្រវែលខ្លួនមនុស្ស ហើយនិងទំតែនៅលើមុខតំបៅប៉ុណ្ណោះ ។

Les méchants sont comme les moches qui parcourent le corps d´un home et ne s´arrêtent que sur ses plaies.

១៩៦. ចង់បំភ្លេចអ្នកណាម្នាក់ គឺនឹកគិតដល់អ្នកនោះហើយ ។

Vouloir oublier quelqu´un, c´est y penser.

១៩៧. មានរឿងដ៏អាម៉ាស់មួយបែប គឺក្នុងពេលសប្បាយរីករាយហើយ ស្រាប់តែមើលឃើញនូវប្រការវេទនាខ្លះៗ ។

Il y a une espèce de honte d´être heureux à la vue de certaines misères.

១៩៨. មនោសញ្ចេតនានាំឲ្យមានប្រយោជន៍ដល់ការសម្តែងយោបល់ គឺពីព្រោះតែហេតុនេះហើយបានជាមនុស្សឆ្កួតចេះតែធុញថប់ជានិច្ច ដោយសារគ្នាមិនបានទទួលនូវមនោសញ្ចេតនាអ្វីទាំងអស់ ។

Le sentiment donne du prix à l´expression: et ce qui fait que les sots sont toujours ennuyeux, c´est qu´ils ne sentiment jamais.

១៩៩. ត្រូវសើចមុននឹងសប្បាយ ប្រយ័ត្នស្លាប់ទៅមិនបានសើចនឹងគេ ។

Il faut rire avant que d´être heureux, de peur de mourir sans avoir rire.

១៥១. គេត្រូវការខ្លះនូវការគួរសមក្នុងអាកប្បកិរិយា ក៏ប៉ុន្តែគេត្រូវការច្រើននូវការគួរសមខាងផ្លូវគំនិត ។

Il faut très peu de fonds pour la politesse dans les manière; il en faut beaucoup pour celle de l'esprit.

១៥២. ទឹកចិត្តសប្បុរសពុំមែនបិតនៅលើការធ្វើអំណោយច្រើននោះទេ តែវាបិតនៅត្រង់ការធ្វើអំណោយឲ្យចំពេលវេលាដែលគេត្រូវការ ។

La libéralité consiste moins à donner beaucoup qu'à donner à propos.

១៥៣. ទម្លាប់និងការថ្មីថ្មោង វាជាវត្ថុពីរផ្ទុយស្រលះគ្នា ប៉ុន្តែវារំលឹកដាស់តឿនយើងជាមុន ។

Deux choses toutes contraires nous préviennent également, l'habitude et la nouveauté.

១៥៤. ស្មារតីនៃការសន្ទនា គឺបិតនៅត្រង់ទុកពេលឲ្យគេនិយាយបានច្រើនជាងយើងនិយាយ ។ កាលណាការសន្ទនាចប់ហើយ គូសន្ទនាជាមួយនឹងយើង គេសប្បាយចិត្តហើយពេញចិត្តនឹងយើងទៀតផង ។

L'esprit de la conversation consiste bien moins à en montrer beaucoup. Car en faire trouver aux autres: celui qui sort de votre entretien content de soi et de son esprit, c'est de vous parfaitement.

១៥៥. ប៉ាវព្រាវមានចៅហ្វាយតែម្នាក់ទេ ។ រីឯជនលោភលន់វិញ មនុស្សទាំងប៉ុន្មានដែលមានប្រយោជន៍ដល់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គេ សុទ្ធតែចៅហ្វាយនាយគេទាំងអស់ ។

L'esclave n'a qu'un maître, l'ambitieuses en a autant qu'il y a des gens utiles â sa fortune.

១៥៦. មានតែបេះដូងទេ ដែលហើរលឿនដូចសត្វត្រចៀកកាំ ។

Il n'y a que le cœur qui aille aussi vite que les hirondelles.

១៥៧. មានសេរីភាពគឺបានធ្វើម្ចាស់ដោយខ្លួនឯង ។

Etre libre, c´est se posséder soi- même. (Lacordaire)

១៥៨. មនុស្សយើងអនុគ្រោះឲ្យខ្លួនយើងគ្រប់កំហុសទាំងឡាយ ក៏ប៉ុន្តែមិនចូលចិត្តអត់ឱនកំហុសឲ្យអ្នកដទៃឡើយ ។

Nous nous pardonnons tout et rien aux autres homes.

១៥៩. រាប់លានស្មៅបង្កើតបានជាវាលស្មៅ ។ រាប់លានគ្រាប់ខ្សាច់បង្កើតបានជាភ្នំ ។ មហាសមុទ្រកើតឡើតដោយសារដំណក់ទឹក ។ ចំណែកជីវិតមនុស្សកើតឡើងពីនាទី និងវិនាទីទៅ ។

Un million de brins d´herbes, ça fait un pré. Des millions et des millions de grains de sables, ça fait un montagne. L´océan est fait dégouttes d´eau. La vie est faite de minutes. (La martine)

១៦០. យើងវិនិច្ឆ័យសម្រស់នៃស្ត្រី ពុំមែនត្រូវពិនិត្យមើលនូវរាងរូវនៃខ្លួនប្រាណទេ គឺត្រូវចាប់អារម្មណ៍ចំពោះការទាំងឡាយដែលនាងនោះបានបញ្ចេញមក ។

On doit juger de la beauté d´une femme, non par les proportions du corps, mais par l´effet qu´elle produit. (Lambert)

១៦១. ឧត្តមគតិដែលខ្លាំងបំផុតគឺការស្គាល់ចំណុចខ្សោយរបស់ខ្លួនឯងឲ្យបានច្បាស់លាស់ ។

L´esprits le plus fort est celui qui connaître le mieux sa faiblesse. (Lamernnais)

១៦២. យើងសន្យាអ្វីមួយ អនុទ្បោមទៅតាមសេចក្តីសង្ឃឹមរបស់យើង ហើយយើងនិងរក្សាពាក្យសន្យាទៅតាមការខ្លាចរបស់យើយ ។

Nous permettrons selon nos espérances, et nous tenons selon nos craintes.

(La Rochefoucauld)

១៦៣. មានតែខ្លួនយើងទេ ទើបមានសមត្ថភាពធ្វើឲ្យខ្លួនយើងមានឈ្មោះល្អឡើយវិញបាន ទោះបីពីគ្រាមុន អាក្រក់យ៉ាងណាក៏ដោយ ។

Quelque honte que nous ayons méritée, il est presque toujours en notre pouvoir de rétablir notre réputation. (La Rochefoucould)

១៦៤. ការងារនៃខ្លួនប្រាណយើង វាសម្រាលនូវការហត់នឿយនៃខួរក្បាលហើយនិងធ្វើឲ្យមនុស្សក្រីក្ររស់នៅដោយសប្បាយផង ។

Le travail du corps délivre des peines de l´esprit. Et c´est ce qui rend les pauvres heureux.

១៦៥. ការបញ្ជើចបញ្ជើរ គឺជាប្រាក់ក្លែងក្លាយ វាមានតម្លៃតែដោយសារអំនួតរបស់យើងប៉ុណ្ណោះ ។

La flatterie est une fausse monnaie qui n´a cours que par notre vanité.

១៦៦. បើយើងមិនព្រមទទួលសារភាពនូវកំហុសទាំងឡាយដែលគេចង្អុលប្រាប់យើង គឺបានន័យថាយើងបន្ថែមកំហុសខ្លួនឯងទៅវិញទេ ។

C´est augmenter ses défauts que des désavouer quand on nous les reproche.

១៦៧. ចរិតលាក់ពុត គឺជាអំពើអាក្រក់មួយចំពោះគុណធម៌ ។

L´hypocrisie est un hommage que la vice rend à la vertu.

១៦៨. សងសឹកជាមួយនឹងមនុស្ស ដែលបំពានមកលើរូបយើង គឺយើងដាក់ខ្លួនយើងឲ្យស្មើនឹងសត្រូវ ។ បើអភ័យទោសឲ្យគេ គឺយើងលើកស្ទួយខ្លួនយើងខ្ពស់ជាងគេ ។

Se verger d´une offense, c´est de mettre au niveau de son ennemi ; la lui pardonner, c´est s´élever fort au- dessus de lui.

១៦៩. មនុស្សយើងមិនដែលសប្បាយខ្លាំងពេក ឬវេទនាខ្លាំងពេកដូចមនុស្សយើងនឹកស្មានក្នុងចិត្ត នោះឡើយ ។

On n´est jamais si heureux ni si malheureux qu´on se l´imagine.

១៧០. ទស្សនវិជ្ជាឈ្នះអំពើអាក្រក់ពីអតីតកាល និងតទៅអនាគតយ៉ាងងាយ ក៏ប៉ុន្តែអំពើអាក្រក់ក្នុង បច្ចុប្បន្ន វាឈ្នះទស្សនវិជ្ជាដោយងាយដែរ ។

La philosophie triomphe aisément des maux passés et des maux d´avenir, mais les maux présents triomphent d´elle.

១៧១. មានការសង្ស័យចំពោះមិត្តសំឡាញ់ល្អ វាអាម៉ាស់ជាងត្រូវមិត្តសំឡាញ់បោកប្រាស់ទៅទៀត។

Il est plus honteux de se défier de ses amis que d´en être trompé.

១៧២. មនុស្សម្នាក់ៗសុទ្ធតែរអ៊ូរទាំនឹងសតិបញ្ញារបស់ខ្លួន តែគេពុំដែលរអ៊ូរទាំនេងការវិនិច្ឆ័យរបស់គេ ទេ ។

Tout le monde se plaint de sa mémoire et personne ne se plaint de son jugement.

១៧៣.បើយើងគ្មានកំហុសណាមួយទេ យើងគ្មានការសប្បាយចិត្តបន្តិចបន្តួចឡើយក្នុងការរកកំហុស អ្នកដទៃ ។

Si nous n´avions point de défauts, nous ne perdrions pas tant de plaisir à en remarquer dans les autres.

១៧៤. មានពេលខ្លះគេល្ងង់ខ្លៅចំពោះសតិបញ្ញា ក៏ប៉ុន្តែគេពុំដែលល្ងង់ខ្លៅចំពោះការវិនិច្ឆ័យសោះ ឡើយ ។

On est quelquefois un sot avec de l´esprit, on ne l´est jamais avec du jugement.

១៧៦. មនុស្សយើងអាចមានប្រៀបជាងមនុស្សម្នាក់ទៀតបាន ក៏ប៉ុន្តែពុំអាចមានប្រៀបជាងមនុស្ស ទាំងអស់បានទេ ។

On peut être plus fin qu´un autre mais non pas plus fin que tous les autres.

១៧៦. រឿងជម្លោះទាំងឡាយ ពុំអាចនឹងស្ថិតស្ថេរនៅយូរអង្វែងបានឡើយ ប្រសិនបើកំហុសមានជ្រុង ជ្រោយតែម្ខាង ។

Les quenelles ne dureraient pas longtemps si le tort n´était que d´un côté.

១៧៧. សភាពពូកែនិយាយពិតប្រាកដ គឺការនិយាយឲ្យអស់សេចក្ដីនូវប្រការសំខាន់ ហើយនិងនិយាយ ឲ្យបានត្រឹមត្រូវទៀតផង ។

La véritable éloquence consiste à dire tout ce qu´il faut et à le dire comme il faut.

១៧៨. ប្រសិនបើយើងពុំអាចឆ្មើងឆ្មៃបាន យើងកុំគប្បីរិះគន់ចំពោះការឆ្មើងឆ្មៃនៃអ្នកដទៃ ។

Si nous n´avions point d´orgueil, nous ne nous plaindrions pas de celui des autres.

១៧៩. មានលក្ខណៈល្អច្រើនមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ទេ គឺត្រូវមានលក្ខណៈសន្សំសំចៃថែមទៀត ។

Ce n´est pas assez d´avoir de grandes qualités : il en faut avoir l´économie.

១៨០. មនុស្សយើងកើតឡើង សម្រាប់ជួយគ្នាទៅវិញទៅមក ដូច្នេះត្រូវបង្រៀនគ្នា ឬជួយគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅមក ។

Les homes sont nés les uns pour les autres : il faut donc les instruire ou les supporter.

(Lebon)

១៨២. បង្ហាញវត្ថុមួយថាសមហេតុផល មិនមែនបានសេចក្ដីថា វត្ថុនោះសុទ្ធតែស្របហើយត្រូវនឹងការពិតនោះទេ ។

Démontrer qu´une chose est rationnelle ne prouve pas toujours qu´elle soit raisonnable.

១៨៣. ចំណេះដឹងបង្កើតបាននូវការពិត ជំនឿមានឥទ្ធិពលទៅលើចំណង់របស់យើង ។ គឺហេតុដូច្នេះហើយបានជាមនុស្សចូលចិត្តជំនឿជាងការចេះដឹង ។

La connaissance établit des vérités, la croyance incarne nos désirs ; c´est pourquoi L´homme préféra toujours la croyance à la connaissance.

១៨៤. មានស្ដេចច្រើនណាស់ដែលដល់ពេលស្លាប់ ទើបនឹកស្ដាយថាខ្លួនបានចូលចិត្តសង្គ្រាម ហើយគេមិនសូវឃើញស្ដេចណាដល់ពេលស្លាប់នឹកស្ដាយថាខ្លួនបានចូលចិត្តសន្តិភាពសោះ ។

Plusieurs princes ont regretté à l´heure de la mort d´avoir aimé la guerre. Nous n´en voyons aucun qui se soit repenti d´avoir aimé la paix. (Leckzinska)

១៨៥. គ្រូនិងសិស្សមានគ្រូរួមតែមួយ គឺសេចក្ដីស្រលាញ់គ្នា ។

Maîtres et élèves ont un maître commun : l´affection. (Legouvé)

១៨៦. ចេះតែសសើរដដែលៗ គឺជាសញ្ញាមួយនៃការយ៉ាប់បំផុត ។

C′est un grand signe de médiocrité que de louer toujours modérément.(Leibnitz)

១៨៧. ការស្តាយស្រណោះសេចក្តីស្នេហា នៅបង្កើតបានសុភមង្គលនៅឡើយ ។

Les regrets de l′amour font encore le bonheur. (Lermontov)

១៨៨. ពេលវេលាធ្វើឲ្យរិចរិលនូវការភ័ន្តច្រឡំ ហើយដុសខាត់ឲ្យលេចចេញនូវការពិត ។

Le temps use l′erreur et polit la vérité. (Lévis)

១៨៩. ការនៅទំនេរជាច្រេះស្នឹមនៃដួងព្រលឹង ។ ការនៅទំនេរធ្វើឲ្យហត់នឿយដូចគ្នានឹងការសម្រាកស្ងៀមស្ងាត់ដែរ ។

L′oisiveté est la rouille de l′âme. L′oisiveté est aussi fatigante que le repos.

១៩០. ការអផ្សុកជាជម្ងឺដែលមានការងារជាថ្នាំរបស់វា ។ ចំណែកល្បែងកំសាន្តគ្រាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពមួយគ្រាប៉ុណ្ណោះ ។

L′ennui est une maladie dont le travail est le remède. Le plaisir n′est qu′ un palliatif.

១៩១. ចំពោះសេចក្តីស្នេហា គេប្រៀបដូចទៅនឹងកំពូលភ្នំស្រួច កាលណាគេឡើងទៅដល់ហើយ គេចុះមកវិញភ្លាម ពីព្រោះនៅលើកំពូលភ្នំនោះគ្មានកន្លែងសំរាប់សម្រាកទេ ។

Il en est de l′amour comme de ces montagnes en forme de pie, dont le sommet n′offre point lieu de repos ; à peine monté, il faut descendre.

- M -

១៩២. យើងមិនអាចអួតអាងថា បានស្គាល់ការពិតច្បាស់លាស់ទេ ដរាបណាយើងមិនទាន់យកការរស់នៅរបស់យើងទៅបញ្ចូលក្នុងការពិតនោះ ។

Nous ne pouvons-nous flatter d'avoir compris une vérité que lorsqu'il nous est impossible de n'y pas conformer notre vie. (Maetterlinck)

១៩៣. សុភមង្គលវាប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅនឹងសត្វទៀវ ទុក្ខឲ្យមនុស្សទៅជិតវា ហើយទើបវាលោតទៅទៀត ។

Le Bonheur est comme l'oiseau vert, qui se laisse approcher et puis qui fait un petit saut. (Maistre)

១៩៤. មិនត្រូវធុញទ្រាន់ឬអស់សង្ឃឹមទេក្នុងពេលដែលអ្នកទទួលបរាជ័យ ។ អ្នកត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើសារជាថ្មីឡើងវិញ ។

Point de dégoût et de découragement ; si tu viens d'échouer, recommence.

(Mare-Aurèle)

១៩៥. មិត្តត្រូវប្រុងប្រៀបធ្វើពលិកម្មឲ្យស្រេច ដើម្បីបញ្ជាក់ថាមិត្តចេះហារស់នៅ ។

Sois prêt à donner la vie pour te justifier de vivre. (Mercereau)

១៩៦. សេចក្តីសប្បាយខាងសម្ភារៈនាំឲ្យខ្លួនប្រាណនឿយហត់ រីងរៃ ស្គមស្គាំង សាហាវយ៉ាងសម្បើម ។ ចំណែកឯការសប្បាយខាងផ្លូវចិត្តវិញ វានាំឲ្យព្រលឹងយើងក្មេង សម្បូរណ៍សប្បាយ និងថ្លៃថ្នូរ ។

Les plaisirs du corps le fatiguent, l'épuisent, l'écœurent, le rendent stérile et cruel, ceux de l'âme la rajeunissent, la rende fertile et généreux.

១៩៧. កិត្តិយសនៃស្រីក្រមុំបិតលើខ្លួនឯងអ្នកវិនិច្ឆ័យ ហេតុនេះស្រីក្រមុំត្រូវពិចារណាឲ្យមែនទែន ។ រីកិត្តិយសស្ត្រីមានប្តីវិញ បិតនៅលើប្តីវិនិច្ឆ័យ ហេតុនេះគេពុំសូវពិចារណាប៉ុន្មានទេ ។

L´honneur d´une fille est-elle: elle à y regarde à deux fois, L´honneur d´une femme est à son marie : elle y regarde moins. (Mercier)

១៩៨. ចំកួតរបស់ស្ត្រីក៏ជាចំកួតរបស់បុរសដែរ ។

Tout folie de la femme est une sotties de l´homme.

១៩៩. គេមិនគ្រាន់តែស្រាវជ្រាវការពិតប៉ុណ្ណោះទេ គឺត្រូវរស់នៅជាមួយការពិតនោះទាំងស្រុងទៀត ។

Il ne s´agit pas seulement de découvrir la vérité, mais de vivre avec elle toute entière.

(Mithouard)

២០០. ប្រសិនបើគ្មានគុណធម៌នៅក្នុងខ្លួនសោះនោះទេ កំណើតកើតមកក៏ឥតប្រយោជន៍ដែរ ។

La naissance n´est rien où la vertu n´est rien.

២០១. អ្នកប្រាជ្ញឆ្កួតយ៉ាប់យ៉ឺនច្រើនជាងមនុស្សឆ្កួតហើយល្ងង់ ។

Un sot savant est plus sot qu´un sot ignorant. (Molière)

២០២. កាលណាយើងគ្មានវត្ថុបំនងច្បាស់លាស់ ព្រលឹងយើងវាអណ្តែតអណ្តូងខ្លាំងណាស់ ។

L´âme qui n´a pas de but stable, elle se perd.

២០៣.ច្បាប់ត្រូវទុកដូចជាមច្ចុរាជ ពីព្រោះវាមិនដែលយោគយល់អ្នកណាម្នាក់ឡើយ ។

La loi doit être comme la mort qui n´épargne personne. (Montesquieu)

២០៤. អយុត្តិធម៌ចំពោមនុស្សម្នាក់ នឹកក្លាយទៅជាការគំរាមកំហែងចំពោះមនុស្សទូទៅ ។

Une injustice faite à un seul devient une menace pour tous.

២០៥. អនាគតរបស់កូនគឺជាភារកិច្ចរបស់ម្ដាយរបស់វា ។

L´avenir d´un enfant est toujours l´ouvrage de sa mère. (Napoléon)

២០៦. ការទន់ជ្រាយ និងកាតអត់ឱនចំពោះខ្លួនឯង ហើយនិងតឹងតែងចំពោះអ្នកដទៃ គឺជាកំហុសតែមួយដូចគ្នា ។

La mollesse et l´indulgence pour soi-même et la dureté pour les autres n´est qu´un seul et même vice. (Nicole)

- P -

២០៧. សតិសម្បជញ្ញៈគឺជាសៀវភៅចរិយាសាស្ត្រដ៏ល្អបំផុតរបស់យើង សៀវភៅនេះហើយដែលគេត្រូវសាកសួរឲ្យបានច្រើននោះ ។

La conscience est le meilleur livre de morale que nous ayons: c´est celui que l´on doit consulter le plus. (Pascal)

២០៨. នៅក្នុងការលេងសម្ដី យើងត្រូវឲ្យមានការសប្បាយនិងការពិត ក៏ប៉ុន្តែការសប្បាយនោះត្រូវឲ្យមានលក្ខណៈប្រាកប្រជាផង ។

Il faut qu´il y ait dans l´éloquence de l´agréable et réel mais il faut que cet agréable soit réel. (Pascal)

២០៩.យើងមិនត្រូវប្រមាណមើលគុណធម៌របស់មនុស្សម្នាក់ តាមការប្រឹងប្រែងរបស់គេទេ គឺត្រូវថ្លឹងមើលតាមសកម្មភាពធម្មតារបស់គេវិញ ។

L vertu d´un home ne doit pas se mesurer par ses efforts, mais par ce qu´il fait d´ordinaire.

២១០. គ្រប់ការប្រឹងប្រែងនៃអំពើពាលទាំងអស់ ពុំអាចបន្ថយសភាពពិតបានឡើយ នៅទីបំផុត ការពិតនឹងឈ្នះគូសត្រូវរបស់វា ។

Tous les efforts de la violence ne peuvent affaiblir la vérité qui triomphe enfin de ses ennemies.

២១១. មិនត្រូវឲ្យមានមនោសញ្ចេតនានៅក្នុងចិត្តផ្សេង ហើយនៅលើបបូរមាត់ផ្សេងនោះទេ ។

N'aie point un sentiment dans son cœur, un autre sur tes lèvres. (Phocylide)

២១២. អ្នកចង់ស្គាល់មនុស្សម្នាក់ឬ? ចូរអ្នកបញ្ចុះបញ្ចូលគេពីឥទ្ធិពលដ៏ធំធេងមួយទៅ ។

Voulez-vous connaître un homme ? Revête- le d'une grande puissance. (Pittacus)

២១៣. មនុស្សយើងអាចមានសេរីភាពបាន ដោយសារការរំងាប់នូវតណ្ហាអាក្រក់ទាំងឡាយឲ្យអស់ ។

L'homme peut devenir libre par l'anéantissement des mauvaises passions. (Plotin)

២១៤.សត្រូវក៏មានប្រយោជន៍ដែរ គឺវាបង្ហាញប្រាប់ពីកំហុសរបស់អ្នក ហើយវានិយាយការពិតប្រាប់អ្នក ។ ទាំងនេះហើយ ជាគ្រូដែលគេពុំបាច់ជូលឲ្យអស់ប្រាក់ ។

Les ennemis ont leur utilité : ils vous montrent vos fautes ; ils vous disent des vérités. Ce sont des maitres qu'on ne paie pas.

២១៥. បើមិត្តមានការសង្ស័យ ចូរអ្នកតមកុំធ្វើអ្វីទាំងអស់ ។

Dans le doute, abstiens-toi. (Pythagore)

២១៦. ប្រសិនបើគេយកមនុស្សកាចសាហាវមកធ្វើជាគំរូ ហើយយកមនុស្សសុចរិតត្រឹមត្រូវធ្វើជាត្លុកកំប្លែង នោះប្រាកដជាខូចការអស់ហើយ ។

Tout est perdu quand les méchants servent d´exemple et les bons de risée.

២១៧. នៅក្នុងការទាក់ទងនៅក្នុងសង្គម ចូរអ្នកចៀសវាងកុំធ្វើឲ្យមិត្តក្លាយជាសត្រូវ ។ ផ្ទុយទៅវិញចូរអ្នកប្រឹងប្រែងធ្វើឲ្យសត្រូវមកក្លាយជាមិត្ត ។

Dans les relations sociales, évite de changer tes amis en ennemis. Efforce toi, au contraire de changer tes ennemis en amis.

- R -

២១៨. អនុស្សាវរីយ៍ និងសេចក្ដីសង្ឃឹមជាបងប្អូនភ្លោះពីរនាក់ ដែលតែងពឹងពាក់រាក់ទាក់រកគ្នាជានិច្ច ម្នាក់មើលពីក្រោយ ម្នាក់មើលខាងមុខ ។

Le souvenir est l´espérance sont deux frères jumeaux qui ne cessent de se tendre la main, quoique regardant l´un en arrière, l´autre en avant. (Renan)

២១៩. ការមានអារម្មណ៍ល្អ គឺជាសម្រស់ដ៏ប្រសើរបំផុតនៅក្នុងជីវិត ។

La bonne humeur est le plus grande charme de la vie. (Renan)

២២០. ចំណង់ដែលនិយាយចេញមកខ្លាំងៗ គឺជាការខុសឆ្គងជានិច្ច ។ ក៏ប៉ុន្តែគេត្រូវបារម្ភចំពោះចំណង់ដែលនៅស្ងាតស្ងៀម ។

L´envie qui parlent et qui crie est toujours maladroite ; c´est l´envie qui se qu´on doit craindre.

២២១. សេចក្ដីសង្ឃឹម គឺជាការខ្ចីបុលពីសុភមង្គល ។

L´espérance est un emprunt fait au bonheur.

២២២. មាសប្រៀបបានទៅនឹងព្រះអាទិត្យដែលរលាយក្រមួន ហើយនិងធ្វើឲ្យស្ងួតភក់ជ្រាំ មាសធ្វើឲ្យរីកចម្រើននូវព្រលឹងថ្លៃថ្នូរ និងធ្វើឲ្យចង្អៀតចង្អល់នូវទឹកចិត្តអាក្រក់ ។

L'or semble au solde qui fond la crie et durcit la boue, développe les grandes âmes et rétrécit les mauvais cœurs.

២២៣. គេត្រូវតែប្រើវិចារណញ្ញាណ ប្រយុទ្ធទប់ទល់នឹងមតិ ។

On ne doit combattre l'opinion que le raisonnement. (Rivarol)

២២៤. មនុស្សរស់នៅដើម្បីពិចាណាអំពីអតីតកាល ត្អូញត្អែរអំពីបច្ចុប្បន្នកាល ហើយនិងបារម្ភចំពោះអនាគតកាល ។

L'homme passé sa vie à raisonner sur le passé, à se plaindre du présent, à trembler pour l'avenir.

២២៥. ជំនឿផ្តេសផ្តាស គឺជាគ្រោះថ្នាក់ដ៏ធំបំផុតចំពោះមនុស្សលោក ។ វាធ្វើឲ្យមនុស្សសាមញ្ញល្ងង់ខ្លៅ វាធ្វើទុក្ខអ្នកប្រាជ្ញ វាចងគ្រៀកប្រជាជាតិទាំងឡាយ ហើយនិងបណ្តាលឲ្យមានអំពើអាក្រក់គួរឲ្យខ្លាចរាប់ជំពូកនៅគ្រប់ទៅកន្លែងទាំងអស់ ។

La superstition est le plus terrible fléau du genre humain. Elle abrutit les simples, elle persécute les sages, elle enchaîne les nations, elle fait partout cent maux effroyables.

(Rousseau)

២២៦. ជំហានទីមួយឆ្ពោះទៅរកអំពើកុសល គឺការមិនធ្វើអាក្រក់ ។

Le premier pas vers le bien est de ne pas faire le mal.

២២៧. ការរៀនសូត្រខ្លួនឯងមានប្រយោជន៍បំផុត ហើយការសិក្សានៅសាលាគ្រាន់តែម៉ែត្រសម្រាប់វាស់ការរៀនសូត្រខ្លួនឯងប៉ុណ្ណោះ ។

L´étude la plus utile est celle de soi-même ; les peines et les travaux des écoles ne servent à cette dernière étude que comme de degrés.

២២៨. អត្តឃាតកម្ម គឺជាមរណភាពដោយលួចលាក់ និងយ៉ាងអាម៉ាស់ នេះជាចោរកម្មមួយចំពោះមនុស្សលោក ។

La suicide est une mort furtive et honteuse, c´est un vol au genre humain.

២២៩. នៅក្នុងសង្គមមនុស្ស គ្មានរដ្ឋណាមួយដែលថាគ្មានទាសកម្មនោះឡើយ ។

Il n´est pas d´état dans la société qui n´ait son esclavage.

- S -

២៣០. ខ្ញុំរកឃើញមានប្រការពីរយ៉ាង ដែលអាចឲ្យជីវភាពយើងសប្បាយរីករាយ គឺការកម្រឹតចំណង់របស់យើងឲ្យល្មម និងប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិឲ្យបានល្អត្រឹមត្រូវ ។

Je ne trouve que deux choses qui puissent rendre la vie heureuse : la modération de ses désirs et le bon usage de la fortune . (Saint Evemond)

២៣១. សភាពកោងឈ្លើយ មានលក្ខណៈដូចជាដង្កូវអើចឹង គេកាប់វាខ្ទេចខ្ទីជាដុំៗ ក៏ប៉ុន្តែដុំនីមួយៗនោះវាមានជីវិតសារជាថ្មី ហើយបានក្លាយជាដង្កូវថ្មីមួយ ។

L´orgueil est comme le ver, on a le couper en morceaux, chacun de ses morceaux reprend la vie de devient un nouveau ver. (Saint-Martin)

២៣២. ចម្លើយស្លូតបូតអាចរំងាប់កំហឹងបាន ។ សម្តីរមុាំងរម៉ោករឹតតែដុតកំហឹងថែមទៀត ។

La réponse douce apaise la colère. La parole fâcheuse augmente la fureur. (Salomom)

២៣៣.លទ្ធផលនៃកំហឹងវាដូចគ្នានឹងផ្ទះរលំ រលំទៅលើផ្ទះផ្សេងទៀត ក៏ផ្ទះនោះត្រូវវិនាសហិនហោច ខ្លួនឯងដែរ ។

Les effets de la colère ressemble à la chute d´une maison qui, en tombant sur une autre, se brise elle-même. (Sénèque)

២៣៤.វិចារណញ្ញាណពូកែ បង្កើតបានជាចលនាខ្លាំង ។

Les puissantes raisons fort les puissantes actions. (Shekespeare)

២៣៥. ចំពោះសេចក្តីស្នេហា ស្ត្រីមានចរិយាល្អឆ្លើយទេ ស្ត្រីមានចំណង់ក្នុងរឿងនេះឆ្លើយចា! ស្ត្រីចិត្ត សារ៉ាំឆ្លើយចាឬទេ ស្ត្រីសង្ហាមិនឆ្លើយចាឬទេ។

En amour, la femme vertueuse dit non ; la passionné, oui ; la capricieuse, oui ou non ; la coquette ; ni oui ou non. (Soulié)

២៣៦. បើរកសុភមង្គលវាពិបាក គឺមកពីយើងពិបាកធ្វើឲ្យមានសុភមង្គលតែម្តង ។

Si le Bonheur est si difficile, c´est que nous sommes trop difficiles en fait do bonheur.

(Stael)

២៣៧.មនុស្សលោកច្រើនលើកដៃវាយគេ ហើយកម្រលើកដៃសំពះគេណាស់ ។

Le monde a la main souvent levée pour frapper et rarement pour absoudre. (Stéphanie)

- T -

២៣៨. គោរពបុព្វបុរសដែលស្លាប់ទៅ មិនមែនផិតនៅត្រង់និយាយសរសើរនោះទេ គឺនៅលើការធ្វើតម្រាប់តាម ។

Ce n´est point par les louanges, c´est par l´imitation qu´il faut honorer les grands morts.

(Tacite)

២៣៩. ត្រូវការចេះដឹងធ្វើអ្វី បើអ្នកចេះដឹងសម្រាប់តែខ្លួនឯងម្នាក់នោះ ?

Qu´importe que tu sois instruit, si tu ne l´es que pour toi seul ? (Thégnis de Mégare)

២៤០. អំពើអាក្រក់ វានាំឲ្យអ្នកប្រព្រឹត្តិមានការអន្តរាយខ្លាំងជាងអ្នកទទួលរងគ្រោះដោយអំពើអាក្រក់នោះទៅទៀត ។

Tout mal nuit plus à celui qui le commet qu´à celui qui le souffre. (Thomas d´Aquin)

២៤១. អំពើអាក្រក់ពុំអាចបំបាត់អំពើអាក្រក់បានឡើយ ក៏ដូចជាភ្លើងពុំអាចយកទៅរំលត់ភ្លើងបានដូច្នេះដែរ ។

De même que le feu n´éteint pas le feu, le mal ne peut éteindre le mal. (Tolstoi)

- V -

២៤២. ទឹកមុខញញឹមនៃអ្នកមានទុក្ខ វាមានការឈឺចាប់ខ្លោចផ្សាជាឃើញទឹកភ្នែករបស់គ្នាស្រក់ចុះទៅទៀត ។

Le sourire de ceux qui souffrent est plus douloureux à voir que leurs larmes. (Valyère)

២៤៣. ជីវភាពល្អប្រសើរ គឺការស្រមៃនៃយុវជនដែលអាចសម្រេចបាននៅក្នុងវ័យចាស់ជរា ។

Une belle vie, c´est un rêve de jeunesse réalisé dans l´âge mûr.

- W -

២៩៤. ការបញ្ជោរលើកជើង ប្រៀបបានទៅនឹងប្រាក់ក្លែងក្លាយ គឺវាធ្វើឲ្យអ្នកដែលត្រូវគេបញ្ជោរក្រ រហោមរហាម ។

La flatterie est comme la fausse monnaie elle appauvrit celui qui la reçoit. (Woillez)

- X -

២៩៥. យើងគប្បីសណ្តោសអភ័យទោសចំពោះកំហុសនៃអ្នកដទៃ ពីព្រោះការធ្វើបែបនេះ វានាំឲ្យអ្នកមានកំហុសមានមុខមានមាត់ (កិត្តិយស) ប្រសើរជាងការធ្វើទណ្ឌកម្ម ។

Soyons indulgents aux fautes d´autrui parce que le pardon est plus salutaire au coupable que le châtiment. (Xénophon)

- Y -

២៩៦. ត្រូចសាកសួរនូវអតីតកាលរបស់អ្នក ។ ចម្លើយទាំងនេះបង្កើតបានការពិសោធន៍របស់អ្នក ។

Consultez vos passes, les réponses sont les expériences.

អនាមិក ៖ ANONYMAT

១. បើគ្មានជំនួយពីឆន្ទៈព្យាយាមផងទេ គឺគ្មានអ្វីកើតឡើង ហើយនៅស្ថិតស្ថេរយូរអង្វែងបានឡើយ ។

Rien ne peut s´établir et durer sans le secours d´une volonté persévérante.

២. មនុស្សសម្តីតិចហើយមានរបៀបតាមធម្មតា គឺជាមនុស្សសកម្ម ។

L'homme sobre de parole est généralement l'homme d'action.

៣. ចូរមិត្តប្រកាសថា "ខ្ញុំចង់" ហើយមិនត្រូវចុះញ៉មឡើយ ។

Prononce: "Je veux"et ne cède point .

៤. សេចក្តីសង្ឃឹម គឺជាឆន្ទៈនៃមនុស្សខ្សោយ ។

L'espoir est la volonté des faibles.

៥. មានតែការពិតទេ ដែលអាចបង្រួបបង្រួមសតិអារម្មណ៍ឲ្យនឹងនបានុំចំណែកឯការភូតភរនិងការឆ្គាំឆ្គង នាំឲ្យដែសតិអារម្មណ៍ជ្រួលច្របល់ និងបែកខ្ញែកប៉ុណ្ណោះ ។

Il n'y a que la vérité qui puisse réunir les esprits. Le mensonge et l'erreur ne peuvent que les agiter et les diviser.

៦. សភាពរួសរាយ គឺជាគ្រឿងលំអរនៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ សភាពឆ្មើងឆ្មៃវាស្របគ្នាតែនឹងទុក្ខវេទនារហោមរហាមប៉ុណ្ណោះ ។

L'affabilité est l'ornement de la grandeur, la fierté ne sied que dans l'infortune.

៧. សេចក្តីញញឹមនៃប្រជារាស្ត្រ ថ្លៃថ្នូរជាងសេចក្តីអនុគ្រោះនៃស្តេចទៅទៀត ។

Le sourire du people vaut mieux que la faveur des rois.

៨. ឱបច្រើនពេក រឹតមិនតឹងទេ ។

Qui trop embrasse, mal étreint.

៩. ពុំមានសុភមង្គលណាក្រៅពីសេចក្តីស្មោះត្រង់ឡើយ ។

Il n′y a pas de bonheur en dehors de la droiture.

១០. ភ្នែកមានពេលខ្លះ វានិយាយច្រើនជាងអណ្តាតទៅទៀត ។

Les yeux dissent quelquefois plus que la langue.

១១. ការបញ្ចើចបញ្ចើរប្រៀបបានទៅនឹងស្រមោច ។ វាមិនអាចឲ្យយើងធំឬ តូចបានទេ ។

La flatterie est comme l′ombre : elle ne vous rend ni plus petit.

១២. ឆ្មាមិននៅ កណ្តុរឡើងរាជ្យ ។

Quand le chat n′y est plus , les souris dansent.

១៣. សត្វត្រចៀកកាំមួយ មិនអាចធ្វើឲ្យទៅជានិទាឃរដូវបានឡើយ ។

Une hirondelle ne fait pas le printemps.

១៤. មិនទាន់មានផង តែភ័យខ្លាចគេប្លន់ (មិនត្រូវលក់ស្បែកខ្លាឃ្មុំមុនពេលសម្លាប់វានោះទេ) ។

Il ne faut pas vendre la peau de l′ours avant de l′avoir tué.

១៥. ស្រាល្អពុំចាំបាច់លើកឃីហោឃោសនាទេ ។

A bon vin point d′enseigne.

១៦. ដុំថ្មរមៀលមិនអាច កាន់ស្លែបានឡើយ (ដូរកន្លែងច្រើនមិនល្អទេ) ។

Pierre qui roule n′amasse pas de mouse.

១៧. នៅស្ងៀមបានន័យថាយល់ព្រមហើយ ។ ៗ

Qui ne dit mot consent.

១៨. លុយរកបានងាយ ចាយក៏ធូរ ។

Argent mal acquis, argent mal dépensé.

១៩. កុំវាយស្មានមនុស្សដោយសារលក្ខណៈខាងក្រៅ ។

Il ne faut pas juger des personnes sur l´apparence.

២០. បវរកញ្ញា ដល់ពេលចាស់ជរាក៏អាក្រក់ដូចគ្នា (ទីបញ្ចប់នៃរបស់មួយពុំមែននៅឋិតថេរដូចពីដើមដំបូងឡើយ) ។

La fin d´une chose ne répond pas au commencement.

២១. ស្រីរូបល្អ ក៏ល្អត្រឹមតែស្បែកដែរ ។

Une femme même belle, une simple peau.

២២. ចង់ធ្វើព្រះត្រូវទៅបួសសិន ។

Même pour devenir un bouddha, il faut d´abord commencer par le noviciat.

២៣. នរក និងឋានសួគ៌ ឋិតនៅក្នុងដួងចិត្តនៃមនុស្សយើង ។

L´enfer et le paradis sont dans les cœur des hommes.

២៤. ចិត្តមនុស្សប្រៀបបាននឹងកូនសេះគ្មានបង្ហៀរ មិនត្រូវបណ្ដោយវាទេ ។

Le cœur est comparé à un poulain indompté.

២៥. ក្នុងចំណោមនុស្សល្ងង់ អ្នកចេះតិចតួចអាចធ្វើអ្នកប្រាជ្ញបាន (នៅស្រុកមនុស្សខ្វាក់ មនុស្សគមគឺជាស្តេច) ។

Au pays des aveugles, les borgnes sont rois.

២៦. ឆ្ងាយពីភ្នែក ចិត្តក៏ឆ្ងាយដែរ ។

Loin des yeux loin du cœur.

២៧. បាត់មុខយូរ ចិត្តក៏កាន់តែរសាយ ។

Absent longtemps, bientôt oubliette.

២៨. ឆ្កែមួយព្រុសផ្តេសផ្តាស ហើយឆ្កែ១០០០០ ទៀតក៏ព្រុសតាមផ្តេសផ្តាសដែរ ។

Un chien aboyant pour rien, dix mille chiens suivent sont exemple.

២៩. ចាប់រុយនឹងទឹកឃ្មុំ មិនមែនចាប់ដោយសារទឹកខ្មេះទេ ។

On attrape plus de mouches avec du miel qu´avec vinaigre.

៣០. និយាយច្រើនគេមិនខ្លាច ។

Beaucoup de bruit pour rien.

៣១. ចិត្តល្អប្រសើរជាងសម្ផស្សល្អ ។

La bonté vaut mieux que la beauté.

៣២. កុំយកកំហែង ទៅទល់នឹងកំហាល់ ។

Ne rendez pas le mal pour le mal.

៣៣. មនុស្សណាត្រូវគ្នា គឺចិត្តថ្លើមដូចគ្នា ។

Qui se resemble s´assemble.

៣៤. ប្រាក់ជាមិត្តបំរើដ៏ល្អ ក៏ប៉ុន្តែជាចៅហ្វាយនាយដ៏អាក្រក់ ។

L´argent est un bon serviteur, mais un mauvais maitre.

៣៥. សូវឲ្យមានសត្រូវឆ្លាតវាងវៃ ជាជាងមានមិត្តល្ងង់ខ្លៅ ។

Mieux vaut un sage ennemi qu´un sot ami.

៣៦. ធ្វើមិត្តជាមួយមនុស្សទាំងអស់គឺគ្មានមិត្តជាមួយអ្នកណាទាំងអស់ ។

L´ami de tout le monde n´est l´ami de personne.

៣៧. អ្នកណាគិតតែពីខ្លួនពេក គ្មានមិត្តភក្តិទេ ។

Qui s´aime trop n´point d´anis.

៣៨. មិត្តភាពយូរឆ្នាំ មិនខ្លាចច្រេះស៊ីទេ ។

Vieille amitié ne craint pas de rouille.

៣៩. កុំយកពងមាន់ទៅផ្ញើរនឹងក្អែក (មិនត្រូវយកឆ្កែចចកទៅបង្ខាំងទុកក្នុងក្រោលចៀមទេ) ។

Il ne faut pas enfermer le loup dans la bergerie.

៤០. មនុស្សពូកែពុំចាំបាច់ប្រើអាវុធល្អទេ ។

A vaillant home, courte épée.

៩១. តម្លៃនៃស្រែ អនុឡោមតាមតម្លៃនៃមនុស្សភ្ជួរ ។

Tant vaut l'homme, tant vaut la terre.

៩២. ឲ្យតែរបស់ខ្លួនសុទ្ធតែល្អទាំងអស់ ។

A chaque oiseau, son nid est beau.

៩៣. ការប្រុងប្រយ័ត្នជាម្តាយនៃសេចក្តីសុខ ។

Prudence est la mère de sureté.

៩៤. ការរិះគន់ជាការងាយ តែសិល្បៈរិះគន់ជាការលំបាក ។

La critique est aisée, mais l'art est difficile.

៩៥. ធុងទទេរ គោះទៅលឺខ្លាំង ។

Ce sont les tonneaux vides qui font le plus de bruit.

៩៦. ធនធានវាសើចចំអកដាក់មនុស្សឆ្កួត ។

La fortune rit aux sots.

៩៧. ធនធានវាញញឹមដាក់មនុស្សអង់អាចក្លាហាន ។

La fortune sourit aux audacieux.

៩៨. អ្នកណាស្តាប់ជួងតែមួយ គឺស្តាប់សំលេងតែមួយ ។

Qui n'entend qu'une cloche n'entend qu'un son.

៤៩ អ្នកណាចង់បានសន្តិភាព ត្រូវរៀបចំសង្គ្រាម ។

Qui veut la paix, prépare la guerre.

៥០. គ្មានបានទទួលដំណឹង គឺជាដំណឹងល្អ ។

Pas de nouvelle, bonnes nouvelles.

៥១. បើមិនហ៊ានប្រថុយទេ គឺគ្មានបានការអ្វីទាំងអស់ ។

Qui ne risqué rien n´a rien.

៥២. ចង់ក្រវាងាយ ចង់មានវាពិបាក (ចង់ដួលវាងាយ ចង់ក្រោកឈរវាពិបាក) ។

Il est plus facile de tomber que de se relever.

៥៣. ការទៀងទាត់ជាសេចក្តីគួរសមរបស់ស្តេច (ព្រោះស្តេចមិនសូវទៀងទាត់ទេ) ។

L´exactitude est la politesse des rois.

៥៤. សន្សឹមកុំបំបោល ក្រែងពុំដល់ដូចប្រាថ្នា ។

Rien ne sert de courir, il faut partir à temps.

៥៥. គ្មានអ្នកណាម្នាក់ថ្លង់ជាងមនុស្សដែលមិនចង់ស្តាប់នោះទេ ។

Il n´est pire sourd que celui qui ne veut pas entendre.

៥៦. គ្មានអ្នកណាខ្វាក់ជាងមនុស្សដែលមិនព្រមចង់មើលនោះទេ ។

Il n´est pire aveugle que celui ne veut pas voir.

៥៧. មនុស្សពីរនាក់មានមុខរបរដូចគ្នា មិនដែលត្រូវគ្នាសោះឡើយ ។

Deux homes de même métier ne s´entendent jamais.

៥៨. មុននឹងនិយាយ ត្រូវពិចារណាឲ្យច្បាស់ ។

Il faut tourner sept fois sa langue avant de parler.

៥៩. ក្នុងបណ្តាអំពើអាក្រក់ពីរ ត្រូវរើសយកមួយណាដែលស្រាលជាងគេ ។

De deux maux il faut choisir le moindre.

៦០. ច្បាប់តឹងតែង ប៉ុន្តែនេះគឺជាច្បាប់ ។

La loi est dure, mais c´est la loi.

៦១. សេចក្តីត្រូវការ វាគ្មានច្បាប់ទំលាប់ទេ ។

Nécessité n´a pas de loi.

១. បើឯងមាឧត្តូច កម្លាំងខ្សោយ ឯងត្រូវថ្កបានពាក្យសម្តី ។ (ខ្មែរ)

២. កងទ័ពក្តាន់ រមាំង ដែលមានខ្លាមួយជាមេដឹកនាំ ខ្លាំងពូកែជាងទ័ពខ្លាដែលមានក្តាន់រមាំងមួយដឹកនាំ ។ (ក្រិក)

៣. គ្មានជម្ងឺរាតត្បាតណាមួយខ្លាំងជាងសត្រូវដែលនៅរាក់ទាក់ជាមួយនឹងយើងទេ ។ (អង់គ្លេស)

៤. ពេលវេលាតែងផ្លាស់ប្តូរជានិច្ច ។ មនុស្សយើងតែងផ្លាស់ប្តូរទៅតាមពេលវេលាជានិច្ច ។ (ឡាតាំង)

៥. ទ្វារសប្បុរសធម៌ ពិបាកបិទនិងពិបាកបើកណាស់ ។ (ចិន)

៦. ផឹកថ្នាំបំពុល ជាការងាយស្រួលជាងលើកដៃសុំទាន ។ (ពៃក្ស)

៧. ពិភពលោកគឺជារបស់អ្នកដែលហ៊ាន ។ មេឃគឺជារបស់អ្នកដែលតតាំងប្រឆាំងនឹងមេឃ ។ (បាស្គ៍)

៨. អ្នកដែលពិនិត្យខ្យល់មិនបានសាបព្រោះទាល់តែសោះ ។ អ្នកដែលសូរពពក មិនបានផលច្រូតកាត់សោះឡើយ ។ (គម្ពីរប៊ិប្ល៍)

៩. សូវយកដុំថ្មទៅគរទុកឲ្យពេញផ្ទះអ្នក ប្រសើរជាងឲ្យជនបរទេសម្នាក់ទៅនៅ ។ (ឥណ្ឌា)

១០. គេរៀនមេរៀនបានតិចណាស់នៅក្នុងជោគជ័យ ។ ក៏ប៉ុន្តែគេរៀនមេរៀនបានច្រើននៅក្នុងបរាជ័យ ។ (ជប៉ុន)

១១. កំហុសដែលអាក្រក់សាហាវបំផុត គឺការមិនស្គាល់កំហុសទាំងនោះ ។ (ឡាតាំង)

១២. អ្នកណាដែលចង់បានសេះគ្មានកំហុស ត្រូវដើរជើងទទេរ ។ (បារាំង)

១៣. មិនមែនការពិចារណាទេដែលបង្រៀនមនុស្សឆ្វេសប្រហែស គឺការខូចខាតទាំងឡាយដែលបណ្តាលមកពីមនុស្សនោះធ្វេសប្រហែស ដែលជាអ្នកបង្រៀន ។ (ក្រិក)

១៤. បើឯងមិនអាចធ្វើជាស្តេចបានទេ ឯងត្រូវធ្វើជាគ្រូពេទ្យ ។ (ឥណ្ឌា)

១៥. បើគ្មានប្រាក់សម្រាប់ជូលទេ ស្បង់ក៏គ្មានដែរ ។ (ក្រិក)

១៦. ក្នុងចំណោមគ្រូពេទ្យ ភាគច្រើនមានតែឈ្មោះ ។ ភាគតិចណាស់ដែលមានអំពើជាគ្រូពេទ្យ ។ (ក្រិក)

១៧. អ្នកខ្លះហៅថាសេរីភាព ។ អ្នកខ្លះទៀតហៅថាការអនុញ្ញាត ។ (បារាំង)

១៨. សេរីភាពគឺជាសិទ្ធិនឹងធ្វើអ្វីដែលច្បាប់អនុញ្ញាត ។ (បារាំង)

១៩. សេរីភាពមិនមែនជាសិទ្ធទេ គឺជាកាតព្វកិច្ច ។ (រុស្ស៊ី)

២០. កាលណាប្រទេសកាន់តែពុករលួយ ច្បាប់កាន់តែមានច្រើនឡើង ។ (ឡាតាំង)

២១. ត្រូវយលច្បាប់ទៅបំភ្លឺឲ្យដឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ ហើយត្រូវយកប្រវត្តិសាស្ត្រទៅបំភ្លឺឲ្យដឹងច្បាប់ ។ (បារាំង)

២២. ទៅចុះនៅទីណាដែលឯងចង់ ស្លាប់ចុះនៅទីណាដែលឯងត្រូវស្លាប់ ។ (បារាំង)

២៣. អ្នកណាដែលកើតសម្រាប់តែឲ្យគេយកទៅព្យួរក មិនស្លាប់លង់ទឹកទេ ។ (អង់គ្លេស)

២៤. ភព្វវាសនាដាក់ម្រាមដៃពីរទៅលើភ្នែកមនុស្ស ម្រាមដៃពីរទៀតដាក់ទៅក្នុងត្រចៀកមនុស្ស នៅសល់ម្រាមមួយដាក់នៅលបបូរមាត់មនុស្ស ហើយនិយាយ ប្រាប់មនុស្សថា " នៅឲ្យស្ងៀមកុំមាត់ "។ (អារ៉ាប់)

២៥. បើឯងធ្វើអ្វីដែលឯងត្រូវធ្វើ ទុកឲ្យពួកលីលានិយាយទៅចុះ ។ (ឡាតាំង)

២៦. ផ្លូវទៅកាន់ករណីយកិច្ចឋិតនៅជិតជានិច្ច ក៏ប៉ុន្តែមនុស្សភាគច្រើនទៅរកផ្លូវនោះនៅទីឆ្ងាយ ។ (ចិន)

២៧. ត្រូវធ្វើអ្វីដែលឯងត្រូវធ្វើ មានរឿងរ៉ាវអ្វីក៏មានទៅចុះ ។ (បារាំង)

២៨. អំពើពុករលួយរបស់វីរជន គឺជាអំពើពុករលួយដ៏កំណាចអាក្រក់បំផុត ។ (ឡាតាំង)

២៩. កាលណាអំបិលឡើងពុករលួយហើយ អ្វីក៏ដោយក៏រលាយខូចអស់ដែរ ។ (អារ៉ាប់)

៣០. ទំនៀមទំលាប់កក់ក្តៅជាងច្បាប់ ។ (ក្រិក)

៣១. សង្គ្រាមក្នុងស្រុកគឺជាសំណាងរបស់សត្រូវ ។ (ឡាតាំង)

៣២. មានតែម្នាក់ឯងប្រសើរជាងមានគ្នីគ្នាដែលមិនល្អ ។ (បារាំង)

៣៣. គេមិនប្រៀបធៀបមនុស្សទៅនឹងដំរីឡើយ ។ (ក្រិក)

៣៤. អ្នកណាចង់បានសន្តិភាពត្រូវរៀបចំសង្គ្រាម ។ (ឡាតាំង)

៣៥. ច្បាប់ធូរពេកគ្មានអ្នកគោរព ។ ច្បាប់តឹងតែងពេកគ្មានអ្នកណាអនុវត្តិ ។ (អាមេរិកាំង)

៣៦. ការពិសោធន៍ គឺជាសាលារៀនមួយដែលមេរៀនគ្រប់បែបយ៉ាងធ្វើឲ្យចំណាយសាហ៊ុយច្រើនណាស់ ។ (អ៊ីតាលី)

៣៧. អាណិតមេត្តាចំពោះសត្រូវ គឺគ្មានអាណោតមេត្តាចំពោះខ្លួនឯង ។

៣៨. ទំនៀមទំលាប់ជាស្តេចត្រួតត្រាលើពិភពលោក នៅស្ថានព្រះអាទិទេពក៏ដូចជាស្ថានមនុស្សលោកដែរ ។

៣៩. គេមិនអាចចង់បានអ្វីដែលគេមិនបានស្គាល់ឡើយ ។ (ឡាតាំង)

៤០. គេតែងតែលោតចូលទៅក្នុងភ្លើងជារឿយៗដើម្បីគេចឲ្យផុតពីផ្សែង ។ (ក្រិក)

៤១. ប្រាជ្ញាស្មារតីទន់ខ្សោយដែលមានអំណត់អត់ធន់ មានជោគជ័យជាងប្រាជ្ញាស្មារតីខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតដែលគ្មានអំណត់អត់ធន ។ (អេស្ប៉ាញ៉ុល)

៤២. គ្មានទ្រឹស្តីឯណាប្រសើរជាងការស្នេហាជាតិមាតុភូមិរបស់ខ្លួនឡើយ ។ (ភាសិតសកល)

៤៣. បើឯងយល់ថាជាករណីយកិច្ចពិតប្រាកដមែន ឯងត្រូវហ៊ានធ្វើ ។ ករណីយកិច្ចណាដែលនាំឲ្យឯងស្លាប់ ឯងត្រូវតែហ៊ានស្លាប់ ។ (ភាសិតសកល)

៤៤. កុំស្លូតពេកប្រយត្ន័គេលេប ។ កុំល្វីងជូរចត់ពេក ប្រយត្ន័គេខ្ជាក់ស្តោះចោល ។ (អារ៉ាម៉េ)

៩៥. អ្នកណាដែលចង់ធ្វើទេវតា ត្រូវតែធ្វើសត្វតិរច្ឆាន ។ (បារាំង)

៩៦. អ្វីដែលឯងដឹង កុំនិយាយទាំងអស់ឲ្យសោះ ។ អ្វីដែលឯងលឺ កុំជឿទាំងអស់ឲ្យសោះ ។ អ្វីដែលឯងអាចធ្វើបាន កុំធ្វើទាំងអស់ឲ្យសោះ ។ (ព័រទុយហ្គេ)

៩៧. នៅទីផ្សារមានស្បែកកូនចៀមលក់ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ជាងស្បែកចចក ។ (ប៊ុលហ៉ារី)

៩៨. ដើម្បីឲ្យបានលុយច្រើន គ្មានអ្វីប៉ិនប្រសប់ជាងស្ត្រីឡើយ ។ (ក្រិក)

៩៩. បើឯងមិនអាចចូលតាមទ្វារស្នេហាបានទេ ឯងត្រូវចូលតាមទ្វារលុយ ។ (អារ៉ាប់)

៥០. សំណើចជ្រៅ នាំឲ្យមានទឹកភ្នែក ។ (ឡាតាំង)

៥១. គេមិនសម្រាតមនុស្សដែលស្រាតស្រាប់បានឡើយ ។ (សាកល)

៥២. អ្នកដែលមានការពិសោធន៍ ស្គាល់បញ្ហាជាងអ្នកដែលចេះគន់គូរ ។ (ឡាតាំង)

៥៣. ដំរីជើងបួនគង់មានភ្លាត់ អ្នកប្រាជ្ញចេះស្ទាត់គង់មានភ្លេច ។ (ខ្មែរ)

៥៤. អ្នកកាសែតដែលតាំងខ្លួនជាអ្នកនិយាយមិនចេះខុស មិនមែនជាអ្នកកាសែតឡើយ ។ (សាកល)

៥៥. គោលដៅមិនមែនសុទ្ធតែជាចំណុចសម្រាប់ទៅដល់នោះទេ ផ្ទុយទៅវិញ គឺជាចំណុចសម្រាប់ដើរសំដៅទៅរក ។ (បារាំង)

៥៦. គេមិនយកអន្ទាក់ដដែលទៅចាក់ចចកដដែលនោះឡើយ ។ (ក្រិក)

៥៧. បំណុលអ្នកក្រ ធ្វើឲ្យលឺខ្ទរខ្ទារណាស់ ។ (ឥណ្ឌា)

៥៨. គេចឲ្យផុតពីផ្លែលំពែង ជាការងាយស្រួល ។ ក៏ប៉ុន្តែគេចឲ្យផុតពីផ្លែដាវសម្ងាត់ ជាការពិបាកក្រៃលែង ។ (ចិន)

៥៩. បានឆ្លើយឆ្លងសម្តីផ្ទាល់មាត់ម្តង ប្រសើរជាងស្តាប់គេនិយាយអួតសរសើរពីវីរភាពនៃមនុស្សនោះមួយពាន់ដង ។ (ខ្មែរ)

⋆ ⋆ ⋆